

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року

№ 4 (4083).

СУБОТА

27

СІЧНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

Вареничків наварили...

«Вареничків наварю, милий мій миленький», — виспівувала, снівши руки на грудях, Світлана Котова. Дарма, що, розгубившись від чималої глядацької аудиторії, іноді не попадала в тант чн від хвилювання зривався голос. Новоявленій артистці, котра обіцяла нагодувати чоловіка варениками, тільки шість років, стільки ж і її «невірному милому» (Андрійкові Манзюну), в якого теж часом перехоплювало в горлі. Ця пісня була лиш частиною сценарію, по якому в Кіровоградському дитячому садку № 24 проходили українські вечори. Участь у них брали як діти, так і вихователі. І не було б у цьому нічого особливого, якби не факт, що співавали і щедрували учасники вечорниць українською мовою з той час, як в цьому дошкільному закладі і спілкуються, і навчаються по-російськи.

Тому й проскакували іноді російські слова в українському варіанті, тому й тупцювали інколи діти, почувши незрозуміле слово і не знаючи, що робити далі, аж поки хтось із дорослих не підказував їм російською. Ось такий страшний парадокс. Українські діти не знають української мови. А втім, це не їхня вина, і навіть не вина дошкільних працівників. Бо вони працюють, як їм нажуть зверху. Це вина тих функціонерів, котрі призвели український народ до такого стану, коли «олія» стала «алесей», а соніра — «сакирой». Нині ми покинаємо те, що посіяли. Але навіть такі сумні роздуми з приводу катастрофічного стану рідної мови не зітруть яскравих вражень, котрі

справили на присутніх малолітні артисти. Та скутість і соромливість, що була на початку, під кінець вечорниць майже пройшла, бо дивилися на діство уже із захопленням і реагували на подальші дії від щирої душі.

Сподобалась їм і хитра ноза (виховательна Тамара Остапенко), котра довго вибрикувала, а потім впала посеред сцени, мов нежнїва і не піднялась, доти не принесли смачну цунерку. Сподобались й господарі вечора — дід Хома та баба Параска (вихователі — Наталія Болгарчук та Зоя Таран), бо не просто випитували, що ви вмієте і чому вас навчили, а й пригостили смачними варениками. Правда, варили їх, певно, дитсадківські кухарі, а не Світлана Котова, як обіцяла Андрійкові, тому вистачило й вечірникам, і гостям в залі. Частина гостей, серед яких були вихователі дошкільних закладів області — слухачі курсів підвищення кваліфікації при інституті вдосконалення вчителів, ніяково відмовлялась, інша ж частина, що складалась із хлопчиків і дівчаток цього ж дитсадка, не примусила себе довго припрошувати. Вареники справді були смачними...

На знімках: ось вони — Світлана Котова і Андрійко МАНЗЮН, хто з них буде варити вареники в майбутньому, понаже життя (знімок зліва вгорі); артисти в ролі глядачів (справа вгорі); за варениками — теж черга (внизу справа); «щось з нашою мовою сталося», — це дід Хома до баби Параски (знімок зліва внизу).

Фото В. ТРИБА.

ПРАГНУТИМУ
ПЕРЕМОГТИ

Тетяна Кожушко народилася 1963 року в селі Підгайцях Кіровоградського району. Після закінчення восьми класів з 1978 по 1982 рік навчалася в Кіровоградському будівельному технікумі. З 1982 — інженер СУ-200 «Механомонтаж», з 1986 по 1987

рік — секретар комітету комсомолу тресту «Кіровоградміськбуд», а з грудня 1987 року по 1989 — секретар комітету комсомолу тресту «Кіровоградбуд». Нині — заступник голови МЖК «Надія» з виробничих питань. Освіта — вища, член КПРС із 1987 року.

Висунута від МЖК «Надія» кандидатом у народні депутати Кіровоградської обласної Ради народних депутатів. А на пленумі Кіровоградського міського комсомолу — в народні депутати Кіровоградської міської Ради народних депутатів.

КОР.: Де надієшся перемогти?

Т. К.: Більше шансів стати народним депутатом міськради. У 107-му виборчому окрузі, де я балотуюся, живуть здебільшого будівельники, які добре знають мене.

КОР.: Чим же завоюєш прихильність виборців?

Т. К.: В першу чергу треба забезпечити молоді сім'ї квартирами. Через створення нових МЖК, їх концентрацію. Тобто я за створення єдиної матеріальної бази. Це — свої будівельні організації, свої заводи, свої працівники, які й будуватимуть для себе квартири.

КОР.: Лише квартири?

Т. К.: Ні, МЖК — це ціла соціальна програма, в першу чергу, яка дозволяє покращити життя молоді.

КОР.: Отже, ти виділяєш молоді?

Т. К.: Не зовсім так. Брати участь у МЖК можуть всі бажаючі. Але

найбільше у нас молоді. Напевно через те, що їй найскрутніше.

КОР.: Крім цього нади, що ще з твоєї програми?

Т. К.: Прагнутиму до повновладдя Рад. Руну підніматиму при голосуванні за економічну самостійність: дуже хочу, щоб більше товарів народного споживання, на які сьогодні існує попит і які виготовляються на наших місцевих підприємствах, потрапляли до наших магазинів. Для цього треба провести детальний економічний аналіз розвитку нашого регіону і вже з його результатів намічати плани.

Я за те, щоб наша родюча земля була власністю людей. Я за фермерів, за земельну власність. Оренда, думаю, це вже вчорашній день. Якою б хорошою вона не була, як бачимо, продуктів у нас на прилавках не так і багато.

КОР.: Це в селі. А як бути з підприємствами?

Т. К.: Так само: більше користі було б, якби заводи були власністю робітників, щоб люди знали, що це їхнє а не абстрактно «державне».

КОР.: Політичний напрям?

Т. К.: У нас, на жаль, влада залежить від партії. Я — за окремий державний орган. У нас є спільний орган обкому партії і обвиконкому. Як мовиться, хто платить, той і замовляє музику. Ще раз наголошу — Радам потрібний свій орган.

КОР.: Що можеш сказати про наступні вибори?

Т. К.: Моя думка, що вони пройнуть краще, але не набагато, ніж минулорічні.

КОР.: Чому?

Т. К.: Багато втратили часу. Погано готувалися. Зокрема я говорю про молоді. Тут компетентніше і грамотніше за нас, молодих, спрацював партійний апарат.

КОР.: Перерахуй, будь ласка, розділи своєї програми. Думаю, виборцям буде цікаво їх знати.

Т. К.: Кожен з розділів включає до десяти конкретизованих підпунктів. З ними я детально говоритиму на зустрічах з виборцями. Розділи такі:

1. Повновладдя Радам...
2. Правова держава. Верховність Закону.
3. Борьба за чистоту середовища.
4. Молодіжна політика.
5. Підвищення добробуту населення.

КОР.: Що виділиш з названого?

Т. К.: Прагнення до вірності, гласності. Наприклад, у розділі про правову державу пропоную, щоб значні справи пропонувалися не «кимось», вирішувалися шляхом референдумів.

ІДЕМО ДО ВИБОРІВ

Це історія зі славнозвісною реконструкцією площі імені Кірова.

КОР.: Тобі не подобається площа?

Т. К.: Ні, чому, площа прекрасна. Навіть дуже добре, що вона в нас є. Але згадаймо, скільки розмов велося про її реконструкцію! Навіть анекдоти про неї розповідали. Хоча, коли б людям все роз'яснили, з ними порадилися, було б краще. Крім того, народ би відчував власну гідність: от, мовляв, наша думка, а не чиясь...

КОР.: Що скажеш про своїх суперників?

Т. К.: Прагнутиму їх перемогти своїм бажанням не лише бути народним депутатом, а й змінити наше життя як у місті, так і в області.

КОР.: Думаю, це тобі вдасться. Адже у перебуванні на посаді найбільш важливим не обіцянки, а конкретні справи. Та, за яку ти берешся, яку рухаєш — МЖК, — засвідчила реальність зусиль.

Успіхів тобі, Тетяно!
Віта інтерв'ю
Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

ЗЛІТ УЧНІВ-КОМСОМОЛЬЦІВ

У серпні минулого року «МК» повідомляв про підтримку секретаріатом ЦК ВЛКСМ ініціативи школярів про проведення влітку 1990 року Всесоюзного зльоту учнів-комсомольців на базі Всеросійського табору ЦК ВЛКСМ «Орляк» (№ 34 за 26 серпня 1989 р.).

Основна дискусія на зльоті концентруватиметься навколо актуальних проблем демократизації комсомолу і школи, взаємостосунків з дорослими, соціальної захищеності підлітків, інших питань.

У березні відбудеться обласний збір учнів-комсомольців. Пропонуємо основні тези, за якими, сподіваємось, розгорнуться дискусії на сторінках газети і на обласному зборі.

Складемо так, що структура учнівських комсомольських організацій практично одна і та ж, незважаючи на нескладність навчальних закладів. Первинна ділиться на класні (групові) з правами первинних. Чи не сприяє це диктату класного керівника чи майстра, адже це його клас (група), він за неї відповідає, автоматично продовжує ту ж лінію в стосунках з комсомольською організацією?

Чи можна побудувати організації з правами первинних на іншій основі? Наприклад, в одній школі це буде об'єднання всіх восьмих, дев'ятих, десятих (одинадцятих) класів, в інших — за конкретними справами, ще в інших — за практично існуючими і новоствореними формуваннями (агітбригада, клуб вожатих, політклуб)...

У чому може проявитися політична діяльність учнівських комсомольських організацій?

Комсомолець і некомсомолец: чим вони повинні відрізнятися і чи повинні?

Право прийому в комсомол мають первинні комсомольські організації. Аналіз показує, що при різному зменшенні кількості прийнятих краще готувати тих, хто вступає, не стали. Як поліпшити якість підготовки вступаючих? Чи не громіздка процедура прийому?

Чи потрібно створювати нову юнацьку організацію, конкуруючи з комсомолом?

Чи потрібно дозволити добровільний вихід з комсомолу?

лу, саморозпуски комсомольських організацій з правами первинних і комсомольських груп?

Керувати — це не командувати, а допомагати. Але й допомогти може перетворитися в опіку, паралізувати волю і дії того, кому допомагають. Якою повинна бути допомога партійної організації комсомольській? Через кого вона повинна здійснюватися?

Як виявляти таланти у школі? Чи важливо це для комсомолу?

Комсомол в навчальному закладі і фінансування. Самофінансування. Де брати засоби для реалізації ініціатив учнів?

Тези ці підготовлені за підсумками зустрічі в обласному таборі комсомольського активу «Горні», бесід із школярами, учнями профтехучилищ, комсомольськими працівниками та педагогами.

Ченаємо листів!

Комісія по роботі з учнівською молоддю обкому ЛКСМУ.

Обрали 23-х із 23-х

СПРАВИ ЖУРНАЛІСТСЬКІ

Пезно, звітно-виборна конференція обласної журналістської організації, яка відбулася 18 січня в Будинку профспілок, могла (і цього чекало чимало з присутніх) закритися міцні основи для майбутніх перемін, яких вимагають процеси, що відбуваються в суспільстві. Чи ж стала! Однозначно на це питання відповідь час. А ми хочемо для початку поділитися враженнями від ходу конференції.

Не скажеш, що в цьому плані вона чимось вирізнялась. Мала швидше фінансово-господарський ухил (що, безперечно, теж важливо). Такого напрямку конференції із самого початку надав доповідач, голова правління обласної організації О. Ф. Кердіваренко. Щоправда, у доповіді були й посилання на «антиперебудовні сили, які скористалися перебудовними лозунгами», але конкретно такі сили на терені області вказані не були. Доповідач констатував, що ряди обласної журналістської організації зросли і продовжують зростати, значно поживалася господарська діяльність, назвав кращі газетні публікації та радіо-й телепередачі минулого періоду, констатував брак бійцівських якостей деяких журналістів, розповів про творчі конкурси, проведені ініціативи правління, майбутнє щотижневий видання обласної журналістської організації, відпочинок журналістів тощо. Дещо поживалася аудиторія, коли доповідач торкнувся проекту Закону про пресу.

Заслухано було і звіт ревізійної комісії (довідач Л. В. Лопінь), яка засвідчила певне фінансове зростання організації, після чого розпочалося обговорення обох доповідей.

Треба сказати, що тон, заданий із самого початку, дещо порушили хіба редактор маловісківської райгазети Г. І. Красний та журналіст з Олександрії В. О. Колесников. Потім (на сприйняття автора цих рядків прийнятні) конференція покотилася звичною колією: констатувалися недоліки, які називаються від

конференції до конференції й усунення яких мало залежить від правління обласної журналістської організації. Може, тому, що конференція проходила саме так, дуже різко на загальному фоні вирізнявся виступ журналіста В. В. Бондаря, який сказав про те, що гласність поки ще не легко пробивається на терені області й піддає персональній критиці деякого з членів правління. Як завжди, аргументованим і виваженим був виступ відповідального секретаря обласної письменницької організації В. Є. Панченка, який висловив свою віру в близькість давно назрілих реформ преси. Треба сказати, що критика, висловлена в окремих виступах, не знайшла підтримки у промовців, котрі виступили надалі.

Відбулися вибори нового складу правління. До нього досі входило 19 чоловік. На розгляд нинішньої конференції було запропоновано 21 журналіста. На жаль, виявилось, що в цьому списку немає усіх тих членів спілки, кого рекомендували первинні. Так список зріс ще на дві кандидатури. Коли вже конференція проголосувала за склад правління із 21 чоловіка, яких мали обрати із 23-х, було внесено пропозицію довести кількість правління до 23-х. Більшістю голосів на тому й порішили.

Таким чином, до складу правління було обрано всіх внесених у список. Одразу по тому відбувся перший пленум правління, де в присутності делегатів було обрано голову (ним став О. Ф. Кердіваренко), відповідального секретаря (І. Д. Грива) та членів президії. Обрано також ревізійну комісію (голова — Л. В. Лопінь).

У роботі конференції взяли участь секретар обкому Компартії України С. М. Шапікіна, секретар правління Спілки журналістів України Я. С. Грицай, завідувач Ідеологічним відділом обкому партії М. М. Суворов, заступник голови обляпрофради С. М. Янчук.

Наш кор.

О. МАСЛЯКОВ БУВ ГЕТЬ ПОРУЧ...

З 15 по 21 січня в м. Дніпропетровську проходив перший Всесоюзний фестиваль команд КВК «КВІН-90». Він був організований головною редакцією програм для молоді Центрального телебачення, творчим об'єднанням «Інтелекс» і Дніпропетровським творчим об'єднанням «Гротехніка». У фестивалі брали участь 24 команди з різних міст країни. Фестиваль вирішив вперше зібрати разом команди КВК, розкрити їхній творчий потенціал, з'ясувати плани, визначити 8 команд для змагань у телевізійному КВК цього сезону.

Найбільшим успіхом користувались уже відомі і заслужені команди Одеського державного університету (перший чемпіон клубу 1987 року), Новосибірського державного університету (чемпіон клубу 1988 року), Дніпропетровського держуніверситету (віце-чемпіон 1987 року), Донецького політехнічного інституту (віце-чемпіон 1989 року).

Серед новачків сюрпризами стали виступи команд Московського гірничого інституту, команди м. Тамбова, Душанбінського медичного інституту, Київського політехнічного інституту.

Фестиваль завершився великим гала-концертом команд, визначених за підсумками концертних виступів. Зійомки велися ЦТ, ведучим був О. Масляков. Тут же були визначені 4 учасники сезону-90 (Воронезький інженерно-будівельний інститут, Донецький політехнічний інститут, команда Дніпропетровського державного університету, Одеський державний університет), а ще 4 клуби запропоновано визначити телеглядачам до 1 березня.

Після фестивалю я ще більше впевнився, що в Кіровограді має бути свій КВК. Перші кроки вже зроблено командою Кіровоградському обкому комсомолу, що МО «Діалог» приєднався до роботи клубу. Для цього членами вашого клубу команди і повідомити за адресою: м. Кіровоград, 4-73-52. Вісім найкращіших команд розіграють між собою звання чемпіона області 1990 року і безплатну поїздку за кордон.

Ми віримо, що наша команда зможе гідно протистояти кращим командам країни, але для участі в телевізійному КВК, крім «Діалогу», потрібні спонсори. Ми звертаємось до підприємств, організацій та кооперативів, які зацікавлені в рекламі своєї продукції по ЦТ: будьте спонсорами команди КВК і повідомте за вказаною вище адресою.

Ю. ІЛЮЧЕК,
художній керівник МО «ДІАЛОГ».

ТОЙ, ХТО СЬОГОДНІ ПРЕТЕНДЕНТ...

КИМ стане завтра той, кого сьогодні зареєстровано кандидатом у депутати до обласної Ради народних депутатів або в народні депутати УРСР, залежить у першу чергу від вас, шановні виборці. Бо вам вибирати, кому вручити мандат народного депутата. Втім, і одержавши мандат, чи відповідатиме необхідною мірою учорашній кандидат званню народного депутата, виразника ваших прагнень і захисника ваших прав? Це, знову ж таки, залежить від вашого вибору. Для того, щоб допомогти вам зробити його свідомо, ми й запроваджуємо віднині анкету, яку адресуємо усім кандидатам у народні депутати УРСР та обласної Ради, які вже зареєстровані виборчими комісіями. Думаймо і співстварюймо...

ВИБОРЕЦЬ МУСИТЬ ЗНАТИ (АНКЕТА ДЛЯ КАНДИДАТА)

1. Як ви оцінюєте передвиборний період, що передував реєстрації вашої кандидатури?
2. Чого ви чекаєте від активності виборців під час наступної, такої важливої виборчої кампанії? Як це співвідноситься із основними положеннями вашої передвиборної програми?

ПАНЧЕНКО ВОЛОДИМИР ЄВГЕНОВИЧ,
кандидат у народні депутати УРСР по виборчому округу № 225
і у народні депутати обласної Ради по виборчому округу № 117.

1. По 225-му виборчому округу, де я балотуюся кандидатом у народні депутати УРСР, висунуто 19 кандидатів. Уже сам цей факт свідчить, що активність виборців цього разу була вищою, ніж рік тому. Вищою — але все ж недостатньо високою. Багато же людей байдужих, які живуть сьогоднішнім днем. Дався знак і правова неосвіченість — не всі уважно прочитали Закон про вибори, і вже через те не скористалися тими демократичними можливостями, які він нам усім давав. Я сподівався на більшу політичну активність молоді. Рівесники наших комсомольців у Чехословаччині, НДР, Болгарії, судячи з усього, не виключають себе з політичних процесів, які відбуваються в їхніх країнах. «Кіровоградський варіант» виглядає дещо по-

Панченко Володимир Євгенович народився 2 вересня 1954 року в селі Демидівка Любашівського району Одеської області. Українець. Член КПРС з 1983 року. Закінчив філологічний факультет Одеського держуніверситету (1975) та аспірантуру (1978). Кандидат філологічних наук, доцент. Член Спілки письменників СРСР (з 1979 року). Автор чотирьох книжок і понад 200 статей у республіканській та всесоюзній пресі. Викладав радянську літературу в Одеському держуніверситеті (1979—1984). З 1984 року — доцент Кіровоградського педінституту. З 1985 — відповідальний секретар обласної організації Спілки письменників України (за сумісництвом — доцент педінституту). Депутатом Рад народних депутатів не обирався.

іншому: надто глибокою була апатія багатьох передніх літ. Час би з неї виходити. Особливо, поворотною, молоді. Рок і політика не повинні заважати одне одному. Я маю можливість порівнювати нинішню передвиборну ситуацію з минулорічною (оскільки й сам був тоді серед претендентів у кандидати). З самого початку я був проти передвиборних окремних зборів, цього «сита» в руках адміністративного апарату, і життя таки склалося так. Цього разу можливості для адміністративного тиску менші.

2. На свідомість виборців тиснуть численні дефіцити: немає одного, другого, третього. З'явилися в магазинах ковбаси, пральний порошок, мило, — вже й раді. До певної міри ця ситуація вигідна для кандидатів з числа партійно-господарського керівництва: в них є змога «підгодувати» той

чи той мікрорайон, «викинути» дефіцити. І вже хтось вирішить: ось — про нас турбуються.

Тяжка економічна ситуація приває якесь частини виборців задовольнитися малим. Хотілося б, щоб якомога більше з них розуміли, що потрібно міняти самі обставини життя в республіці. Щоб дефіцитів у нас не було взагалі, щоб кожна людина була соціально захищена максимальною мірою. Для цього й обирається новий республіканський парламент.

3. Один з лозунгів моєї передвиборної платформи — «Від централізму — до реального суверенітету». Українська РСР — суверенна радянська соціалістична держава. Так записано в Конституції нашої республіки. Але ця формула ще належить наповнити реальним змістом. Потрібна економічна самостійність республіки. Потрібно, щоб зем-

ля, надра, вода належали народові України. Потрібен новий Союзний договір. Все це належить реалізувати протягом найближчого часу.

4. Я входжу до комісії обвиконкому (як один із трьох заступників голови цієї комісії), яка розробляє програму реалізації Закону про мови в нашій області. Уже вніс цілий ряд конкретних пропозицій.

5. Безперечно, сприяла. 1989-й рік для України взагалі став роком важливих громадських ініціатив. Виникли товариство української мови імені І. Г. Шевченка, «Меморіал», Народний рух України, «Зелений світ»... Як хтось писав, перебуваючи «згорі» зустрілася з перебудовою «анізу». Для мене слово «неформали» ніколи не було лайливим. Хоча я й розумію, бачу всю неоднозначність, часом — суперечливість громадських рухів.

6. Необгрунтовані привілеї з'являються там, де є монополія. Монополія на владу, істину, інформацію. Вона породжує безконтрольність, а значить і аморальність. Чим це закінчується, показують недавні події в Чернівцях, Чернігові. А візьміть Кіровоград: яким сильним негативним подразником для громадськості стали ЛСУ, готель обкому партії, будівництво якого йде до завершення, 12-квартирний чудо-будинок, у якому зустріли новосілля кілька секретарів обкому партії, включаючи першого й другого... Для чо-

рення скептицизму і нігілізму серед молоді, пробудити її творчі сили! Які труднощі доведеться, на вашу думку, долати при цьому народному депутатстві!

8. Охорона здоров'я та екологія — ці дві проблеми у нашій області та республіці значною мірою взаємопов'язані. В якій мірі майбутній парламент (обласна Рада) зможе з ними впоратися протягом найближчих п'яти років?

9. Наскільки конституційна стаття про керівну роль партії в нашому суспільстві узгоджується з партійною тезою про необхідність передачі влади Радам народних депутатів?

10. Як ви оцінюєте ступінь соціальної захищеності молоді, молодих сімей, дітей у нашому суспільстві і чи вважаєте за можливе змінити їх?

11. Нині деякі публіцисти взяли за правило докоряти нашому народові (молоді — особливо) за низький рівень культури! Ви якої думки з цього приводу?

12. Як ви оцінюєте власні шанси! Від кого чекаєте найбільшої підтримки і на кого та на що будете опиратися в своїй роботі, ставши народним депутатом?

го все це? Я згадую Леніна: «Никто не способен скомпрометировать партию коммунистов, если она сама не скомпрометирует себя».

7. Найкращий засіб проти скептицизму і нігілізму — участь у реальних, корисних не лише для себе, а й для суспільства, справах. Молодь надто довго принижували казарменною муштрою і лицемірством. Починаючи від дитячого садка, її весь час супроводжують опікуни. Потрібно більше довіри до молоді. Але й від неї самої слід вимагати відповідальності і культури.

8. 90-ті роки стануть екологічним десятиліттям, я в цьому не сумніваюся. Для початку треба прийняти «Закон про охорону природи України». У деяких республіках такий закон уже є.

9. Хіба ще в когось залишаються сумніви щодо статті шостої? Звичайно, у новій Конституції СРСР її не буде. Авторитет партії не декларується, а завойовується.

10. На жаль, кращі свої роки багато молодих людей змушені проводити в побутовій скруті. Це боляче б'є по молодих сім'ях. Знаю це й по собі; з перших своїх 30-ти літ сім років я квартирував і дев'ять прожив у гуртожитках. Ситуація досить типова.

Значно більше треба будувати малосімейних гуртожитків, в т. ч. — для студентських родин. Чому б, наприклад, готель обкому партії по вулиці К. Маркса в Кіровограді не віддати під такий гуртожиток?

11. З культурою у нас справи погані не лише в молодіжному середовищі. Духовний стан республіки — на критичній позначці. На Україні видається в рік 3 книжки на людину — це, здається, передостанній показник у країні. Немає заводу грамплатівок (у Польщі їх шість), усього дві кіностудії, дуже мало музеїв. Сталінізм і неосталінізм відбирали у народів історичну свідомість, звідси — бездуховність, національний нігілізм.

Пора сказати чітко: культура в небезпеці! А що підняти її — потрібні кошти. Якщо стану депутатом, доповім про це, щоб республіканський бюджет передбачав значно краще фінансування культури. Один мільярд карбованців, який виділено на розвиток культури України в 1990 році, — це все-таки надто мало, адже ми живемо життям, не достойним нас. Слід розширювати книговидавничу базу, звернути увагу на «українізм», повернути в обласні центри видавництва художньої літератури, повністю задовольнити культурні потреби 90 національностей, які живуть на Україні...

12. Думаю, що шанси бути обраним у мене не набагато більші, ніж шанси бути необраним. Самі розумієте — 19 кандидатів: робітники, юрист, учитель, військовослужбовець, інженер, ветеран, комсомольці, лікар, льотчик... Багато залежатиме від програм, особистостей і тактики передвиборної боротьби кожного з кандидатів.

«ОНОВЛЕННЯ» І АПАРАТ

6 січня 1990 року газета «Правда України» надрукувала статтю завідувача відділом організаційно-партійної та кадрової роботи Кіровоградського обкому партії В. Д. Бабія «Володіти ініціативою». Безперечно, читачі звернули увагу на фразу з тієї публікації — «намагаємось ми знаходити контакти і з різними неформальними об'єднаннями».

Не варто було б наголошувати на цих словах автора, так само як і акцентувати увагу читача на труднощах, з якими зіткнувся громадський клуб виборців «Оновлення» на першій стадії роботи. Треба сказати, що знан доброї волі цього неформального об'єднання — звернення до партійно-радянських органів із закликом до співробітництва в інтересах поліпшення якісного складу нових Рад — залишилося без реагування. І якщо труднощі створення нормальних умов для роботи клубу поступово залишаються позаду, то це свідчить про те, що сили, які заважали діяльності клубу, вчаться демократії, тобто — діалогу з громадськістю.

Хотілося б, щоб читачі зрозуміли, яку мету переслідують формування, що називає себе незалежним громадським клубом виборців, а не «клубом незалежних виборців», як дехто розуміє наше призначення. Незалежний — значить самостійний, самодіяльний, такий, що не належить до певного офіційного органу. Хочу наголосити: клуб у своїй діяльності використовує форми і методи, не заборонені діючим законодавством.

Необхідність створення клубу ми бачимо в тому, що перші демократичні вибори у республіці не можуть пройти дійсно демократично без участі в процесі їх підготовки та проведення широких кіл громадськості. А громадськість практично не має подібного досвіду, оскільки у минулі роки вибори проводилися далеко не демократичними методами.

З перших днів заснування клуб не відмовлявся від співробітництва з партійними органами. Навпаки, у згаданому вже зверненні прозвучав закликом до взаємодії: «Об'єктивно ми потрібні одне одному. У вас — досвід керівництва, знання важелів і механізмів влади. У нас — свіжі ідеї та думки людей, свідомість яких позбавлена стереотипів, що виробляються за часи роботи в апараті. Це непогана основа для співробітництва в інтересах народу. Але не на основі стосунків верхника і коня. Партія закликає нас до консолідації, ми закликаємо до співробітництва. За повновладдя Рад».

Хоч відповіді ми не одержали ні від кого, поступово почалося налагодження діалогу: у міськвиконкомі із заступником голови В. М. Суворовим, у Кіровському районному з головою В. Г. Мухініним, з першим секретарем району партії В. Є. Александровичем.

Особливо вселяє надію зустріч, що відбулася 13 січня в обвиконкомі. Представників клубу «Оновлення» та міської організації Народного руху за перебудову прийняв голова обвиконкому В. І. Желіба. У нас склалися думка, що Володимир Іванович поставився до нас з розумінням, діалог вийшов. Основний зміст бесіди звівся до одного: органи влади повинні забезпечувати конституційні свободи громадян, як того вимагає ст. 4 Конституції СРСР. Ніяких звинувачень в екстремізмі ми не почули, тому маємо всі підстави сподіватися на взаєморозуміння і в майбутньому. Справа лиш у дотриманні усіма партійними і радянськими органами конституційних прав громадян на свободу друку, зборів, мітингів, вуличних походів та демонстрацій.

Клуб, який нині об'єднує п'ятдесят членів, висунутих трудовими колективами кандидатами у депутати Рад, продовжує свою діяльність і запрошує до себе всіх бажаючих зробити свій внесок у справу оновлення Рад. Наші засідання проводяться кожний четвер о 18 годині 30 хвилин у Будинку техніки (вул. Жовтневої революції, 16).

В. МАРТИНЮК,
член ради клубу «Оновлення».

м. Кіровоград.

НЕЗВИЧАЙНИЙ УРОК

Його провели в шостому класі середньої школи № 5 Кіровоградський поет Валерій Гончаренко і критик Володимир Панченко. Сорок п'ять хвилин місцеві майстри красивого слова ділилися «секретами» поетичної майстерності, розповідали про зустрічі із зарубіжними письменниками, які працюють на терені української літератури.

В. Панченко поділився хвилюючими враженнями від поїздки в складі групи українських радянських письменників до братньої Польщі.

В. Гончаренко розповів про роботу міжнародного форуму шевченкознавців, приуроченого 175-річчю з дня народження геніального сина України. Форум відбувався на теплоході «Маршал Рибалко». Поет сказав, що за один лише тиждень цієї незвичайної наради він почув десятки перекладів віршів Т. Шевченка, які звучали англійською, німецькою, італійською, французькою та багатьма іншими мовами шанувальників поезії нашого славного Тараса.

Не часто таке буває, коли дзвоник на перерву не покликав учнів на галасливе подвір'я, а нагально

перервав цікаву і захоплюючу бесіду. Шестикласники буквально засипали гостей найрізноманітнішими запитаннями, на які іноді не так-то просто було дати вичерпну відповідь.

Наостанок письменники залишили учням свої автографи і пообіцяли, що подібні творчі зустрічі будуть частішими в школі, яка носить ім'я великого Кобзаря.

В. ВАСИЛЕНКО.

м. Кіровоград.

Хто ви, Маріє Іванівно?

Трибуна
ВЕТЕРАНА

Я належу до того покоління, яке захищало свою Вітчизну від німецько-фашистських загарбників. Був учасником оборони Сталінграда — цієї трагічної і героїчної сторінки у боротьбі з фашизмом. Нині дехто з молодих не вірить, що в Сталінградській битві воювали і діти, яких ніхто не мобілізував на війну. Я особисто бачив їх, коли вони на колодах, у ночвах перепливали Волгу, щоб допомогти захисникам відстояти Сталінград. Та, власне, і сам я з хворими легенями добровільно пішов на фронт і до дня форсування моєю 320-ю гвардійською танковою бригадою Дніпра моя мати і троє моїх дітей не знали, куди поділася їхній батько. Нас ніхто не пнав на війну. Одна думка про те, що ворог топче нашу землю, не давала спокою, соромно було по вулиці ходити. Все це було і не де-небудь, а на землі Радянського Союзу. І боляче слухати, коли ветеранам у чергах інколи говорять образливі слова, мовляв, ну що ви завоювали? Я вирішив розповісти ось таким людям, як і за що ми воювали.

Із серпня до 8 вересня

1942 року моя танкова бригада вела тяжкі оборонні бої із силами фашистів, які вдесятеро переважали нас. Це було в районі 74-го роз'їзду і станції Тингута. Наших 8 танків проти 30 німецьких. З повітря щохвилини німці бомбардували нас. Навкруги — пісок і жодного кущика, десятки поранених і всі прохають врятувати їм життя.

Поряд із підбитим німецьким танком — тунель під залізничною колією для проїзду авто-транспорту. Двоє дівчаток на палатці стягували туди поранених, але були вже геть знесилені, суконьки обірвані, волосся брудне. Коли тягнули на палатку танкіста Ваню Манасова, втратили останні сили, сіли біля нього й заплакали:

— От бугай чортів, Мамочко рідна, допоможи нам...

Це говорила Маша Довгополова — вона втекла із дитячого будинку з-під Харкова. А дівчинка Маруся Савич була з міста Кіровограда. Вона стала на коліна і підняла руки до неба:

— Боже наш! Якщо ти є на світі, допоможи нам!

Ала ні мама, ні бог їм не допомагали. Я підповз до них і почав сам тягнути пораненого. У тунелі вже лежало понад 15 чоловік поранених і всіх їх рятували Маша і Маруся. Вночі поранених перевозили в тил, а дівчат хотіли покласти в санчастину, бо при бомбардуванні їх контузило, вони втратили слух, кров йшла із вух і носа. Та дівчата втекли на передову і потім ще рятували людей. Маша живе в Харкові і досі працює медсестрою. А ось кіровоградську Марусю Савич я шукаю уже 45 років, але сліди немає. Мабуть, вона вийшла заміж і в ній інше прізвище. Я вірю, що ти, хто знає про її долю, повідомлять до газети і мені її адресу.

Трагедія, яку я бачив 18 листопада 1942 року в Сталінграді, і досі не дає мені ні сну, ні спокою. У нашій частині був комісар танкової бригади Петро Іванович Горев — людина розумна, добра. Він робив усе, щоб захистити бійця від смерті, готовий був прикрити собою. Так і сталося в бою під станцією Тингута. Танком, на якому він був у цьому бою, наказав прикрити підбитий танк Іллі

Ілляшенка. Врятував він хорошого танкіста, а сам загинув. Так от, Горев завжди говорив нам, політпрацівникам:

— Ви позинні відчувати своїм серцем стогін дітей у руїнах Сталінграда. Вони кличуть нас, прохають врятувати їм життя. Після бою ідіть, повзіть у руїни, але рятуйте їх.

І ми йшли. Німці бомбардували, інтенсивно обстрілювали, а ми повзли і прислухалися, чи не кричить дитина. За десять днів я, старший лейтенант Шеремеса, Маруся Савич, Маша Довгополова і Ваня Мораліков дістали з-під руїн 18 дітей. Усіх їх ми відправили за Волгу.

Особливо запам'яталася ніч 19 листопада 1942 року. Маруся Савич була маленькою, здатна була пролізти в будь-яку щпаринку. Але німці, освітлюючи ракетами темні, помітили її і відкрили шалений вогонь. Ми думали, що Маруся загинула. Вирішили хоч тіло забрати. І я поповз її слідом. Раптом бачу — Маруся сидить на руїнах будинку, а на її колінах лежить мертва жінка. Весь одяг її обірваний, вся в крові. Коли я став слухати її серце, вона мені прошепотіла:

«Я вчителька з Кіровограда», — почала втрачати свідомість. — «... діти мої у підвалі...». Дізнатися її прізвище було вже пізно. Хлопці пішли шукати нору в підвал зруйнованого будинку, а я розірвав кофтинку помираючої, щоб перев'язати рану, — осколок міни попав їй в груди, — і жажнувся... Поряд з раною була консервна банка із залишками якоїсь їжі, двома скоринками хліба, ошурками картоплі, буряка і моркви. В цей час мої друзі привели четверо дітей, страшенно худих, блідих. Віком вони були від 6 до 12 років. Це Оля, Катя, Валя і Олег Березкін, всі вони були з Кіровограда чи з області. Діти розповіли, що Катя при евакуації першою при бомбардуванні загубила свою бабусю, а біля Довгополової втратили своїх мам Оля, Валя і Олег. Їх забрала ось ця вчителька з Кіровограда Марія Іванівна, їй було 44 роки, прізвища вона не говорила. Щоночі вона пробиралася на смітники фашистів і збирала там покидьки для своїх дітей. Та ось в ту ніч 19 листопада 1942 року вона загинула і не встигла донести харчування до нори своїх діточок.

Діти страшенно кричали, вони не хотіли полишати її одну тут мертвою. Катя так прикипіла до тіла вчительки, що не могла було її відірвати. Коли я поспробував забрати дівчину, вона покусала мені руки. Але потім сказала: «Заберемо маму, Марію Іванівну, і поховасмо де-небудь на цвинтарі, щоб ми могли все життя приходити до неї». Я дав їй клятву. Марію Іванівну ми принесли в селище Бека-тіва і поховали у дворі школи імені Ворошилова. Після війни тіло Марії Іванівни люди перенесли в братську могилу, там вона лежить і сьогодні. Але боляче на душі за те, що до цих пір ми не знаємо прізвища цієї героїчної жінки з Кіровограда. Так неже ж є такі люди, які хочуть стерти все це з нашої пам'яті?

Я людина хвора, мені 80 років, тому й спішу передати молоді бачене. Щоб ніхто не захотів це забути.

Д. ЧАЛИЙ,
ветеран Великої Вітчизняної війни.
м. Нікополь,
Дніпропетровська область.

ПОСТАНОВА ВИМАГАЄ КОНТРОЛЮ ТЕЖ

МЖК

Нещодавно відбулося спільне засідання бюро обласного комітету ЛКСМ України і облвиконкому з питань дальшого розвитку будівництва молодіжних житлових комплексів у області.

Заслухавши інформації заступника голови облвиконкому М. І. Москаленка, секретаря обкому ЛКСМ України С. Снопкова про стан будівництва молодіжних житлових комплексів (МЖК) та їх подальший розвиток в області, виконком обласної Ради народних депутатів і обком ЛКСМ України констатували, що в містах області створені і діють 7 таких комплексів, у комсомольсько-молодіжних загонах яких налічується понад 700 чоловік. Ці загони працюють на спорудженні житла, інших об'єктів соціально-культурного та побутового призначення.

Разом з тим в діяльності молодіжних житлових комплексів є істотні недоліки. Виділені з промислових підприємств міста Кіровограда в розпорядження будівельно-монтажного тресту «Кіровоградбуд» бійці комсомольсько-молодіжних загонів не проходять навчання в навчально-виробничому комбінаті тресту і використовуються в будівельних управліннях на багатьох об'єктах, що не мають ніякого відношення до молодіжних житлових комплексів, а також на домобудівному комбінаті на різних роботах, які в своїй більшості не потребують праці високої кваліфікації.

На об'єктах, що споруджуються безпосередньо загонами МЖК, застосовується залишковий принцип в поставці матеріалів, механізмів, внаслідок чого в загонах допускаються простой, у молодих робітників низька заробітна плата.

Щоб позбутися недоліків у діяльності молодіжних житлових комплексів і сприяти дальшому їх розвитку в області, відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР і Центрального Комітету ЛКСМ України від 11 жовтня 1989 р. «Про дальший розвиток будівництва молодіжних житлових комплексів у республіці» виконавчий комітет обласної Ради народних депутатів і бюро обласного комітету ЛКСМ України прийняли постанову. У ній, зокрема, говориться, про необхідність звернути увагу на потребу посилення роботи в напрямку дальшого розвитку руху по будівництву об'єктів соціальної сфери. Вони будуть зводитися силами в першу чергу молоді, а також усіх бажаних, які тривалий час перебувають на квартирному обліку.

Міськвиконком, райвиконком, міськком і райком ЛКСМ України потрібно протягом січня—лютого

1990 року проаналізувати стан справ із створенням та експлуатацією молодіжних житлових комплексів. Виходячи із практики створення молодіжних житлових комплексів у містах Києві, Кіровограді на базі реконструкції та оновлення існуючого житлового фонду, громадських споруд організувати такі комплекси в інших містах області, де це доцільно. Розробити програму розвитку молодіжних житлових комплексів на триннадцятип'ятиріччя, передбачивши будівництво мікрорайонів індивідуальних житлових будинків за рахунок підприємств, організацій, а також довгострокових позик Ощадбанку СРСР.

Комітетам ЛКСМ України разом з організаційно-виконавчими комітетами МЖК міст поширити роботу в трудових колективах підприємств, організацій по виділенню у наступній п'ятирічці лімітів капітальних вкладень, спрямованих на будівництво об'єктів комплексів.

Кіровоградському міськкому комсомолу, будівельно-монтажному тресту «Кіровоград», облрембудтресту необхідно припинити практику використання бійців комсомольсько-молодіжних загонів на підсобних та інших роботах, що не потребують праці високої кваліфікації, а також на об'єктах, які не належать до молодіжних житлових комплексів, направляти бійців цих загонів у комплексні бригади тільки після проведення навчання будівельним професіям в навчально-виробничих комбінатах. Треба залучати до роботи на підприємствах будівельної індустрії, промисловості будівельних матеріалів осіб, які бажають одержати квартири в будинках молодіжних житлових комплексів.

Кіровоградським міськвиконкомом, міськкомом ЛКСМ України разом із зацікавленими організаціями до 1 липня 1990 року вирішити питання створення госпрозрахункових будівельних і ремонтно-будівельних організацій «МЖКбуд» на базі МЖК «Надія» і «МЖКреконструкція», на базі МЖК-2 в місті Кіровограді, включивши їх в організаційну структуру будівельних підрозділів.

Виконавчим комітетам Рад народних депутатів у містах, де загони молодіжних житлових комплексів споруджують об'єкти за замовленням Рад народних депутатів, домагатися передачі лімітів капітальних вкладень у порядку пайової участі промислових підприємств у житловому будівництві цільовим призначенням для молодіжних житлових комплексів. Вирішити питання участі робітників відділів та управлінь виконкомів у будівництві молодіжних житлових комплексів, експлуатації новобудованих житлових фондів і приміщень соціально-побутових цих комплексів.

Міськвиконком, міськком ЛКСМ України сприяти зростанню суспільно-організаційної роботи МЖК за

місцем проживання, поширивши форми масової роботи по самоуправлінню, проведенню дозвілля та відпочинку членів сімей МЖК, залучати дітей та підлітків до різноманітних справ у клубах та гуртках за інтересами.

Взяті до відома, що Рада Міністрів УРСР і ЦК ЛКСМ України постановою від 11 жовтня 1989 р. доручили:

Держпостачу УРСР спрямувати посередницьку діяльність територіальних управлінь та укладання договорів щодо постачання матеріально-технічних ресурсів для об'єктів молодіжних житлових комплексів, споруджуваних господарським способом;

Держбуду УРСР разом із Держпланом УРСР за поданням Республіканської асоціації молодіжних житлових комплексів України, облвиконкомів вирішувати питання про передачу функцій замовника по будівництву об'єктів молодіжних житлових комплексів організаційним комітетам, центрам цих комплексів, які здійснюватимуть свою діяльність при взаємодії з службами єдиного замовника;

ЦК ЛКСМ України, Міністерству народної освіти УРСР, Міністерству охорони здоров'я УРСР, Міністерству житлово-комунального господарства УРСР, Державному комітету УРСР по фізичній культурі і спорту, Держаргпрому УРСР, Держбуду УРСР разом з Міністерством фінансів УРСР, Міністерством юстиції УРСР та участю Укрпрофради розробити й затвердити у 1990 році нормативні документи, що сприятимуть підвищенню відповідальності колективів молодіжних житлових комплексів за організацію виховної роботи з дітьми, учнівською молоддю та батьками, за поліпшення експлуатації й збереження житлового фонду, об'єктів соціального, культурно-побутового та фізкультурно-оздоровчого призначення;

Виставці досягнень народного господарства УРСР визначити павільйон «Будівництво» базовим по пропаганді та визначенню передового досвіду по створенню та експлуатації молодіжних житлових комплексів і молодіжних житлово-будівельних кооперативів.

Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника голови облвиконкому М. І. Москаленка і секретаря обкому ЛКСМ України В. І. Топу.

ЧЕТВЕРТА СТОРІНКА

27 СІЧНЯ 1990 РОКУ

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

«ГІРКОТА»

РЕЗОНАНС

Під таким заголовком 21 жовтня 1989 року була опублікована критич-

на кореспонденція, де йшлося про виробництво і продаж населенню недоброякісної продукції (олії), аналізувалися причини й наслідки цього факту.

На критичний виступ газети директор Олександрійської харчосмакової фабрики І. М. ЛАЗАРЕНКО відреагував так:

«Факти, про які йдеться в статті, дійсно мали місце. Стаття була обговорена на загальних профспілко-

вих зборах підприємства. З 23 жовтня по 1 листопада 1989 року було проведено ремонт цеху. Під час ремонту було замінено основне технологічне обладнання — чотири жаровні та один шнековий прес. Цех пофарбовано, побілено. Організація міськсанепідемстанції після ремонту дала дозвіл на експлуатацію цеху.

За перші п'ять місяців після ремонту цех випустив 200 тонн добро-

Швачка Світлана ГУРКО щодня виноує свої завдання якісно і вчасно. Вона секретар комсомольської організації. А працює Світлана в колгоспі імені Петровського Устинівського району в цеху по пошиву дублянок, курток, рушавиць, жилетів чоловічих і жіночих, напівпальт, а також матраців і подушок. У цьому році майстри цеху планують серійний пошив курток нової моделі. Щороку тут реалізовується товарів на 1 мільйон 150 тисяч карбованців.

Устинівський район.

Фото С. ФЕНЕНКА.

Вибираємо дискусійний клуб

КОМСОМОЛЬСЬКЕ ПОЛІТНАВЧАННЯ

Роблячи аналіз розвитку системи комсомольського політнавчання за останні роки в області, розумію, що час вимагає його корінних змін. Адже не секрет, що заняття проводяться рідко, при низькій явці слухачів (хоча діє принцип добровільності) та й теми розглядаються на них, далекі від вимог злоби дня. А тому з кожним роком число політшкіл зменшується.

Нещодавно мені довелося бути у відрядженні в Онурфіївському районі. Було на занятті комсомольської політшколи колгоспу «Комінтерн». Загалом воно сподобалося. Пропагандист, вчитель біології Павлівської СШ В. А. Нестеренко володів матеріалом, але будучи в «рамках» політшколи, говорив у більшості сам, та й тема була скоріше для учнів школи, ніж для робітничої молоді.

Потрібна жива форма політнавчання, я вибираю дискусійний політклуб. — заявив пропагандист із чималим стажем роботи голова виконкому Деріївської сільської Ради народних депутатів О. О. Черньонков (колгосп «Дружба»). — Молодь треба вчити політичної культури. Виходячи з цього, політшкола колгоспу «Дружба» переросла в дискусійний політклуб.

Відділ ідеології і культури обкому комсомолу вбачає зміни в політнавчанні комсомольців і молоді в подальшому розвитку активних форм, зокрема, дискусійних політклубів. Думаю, що кадри для них сьогодні вже є. Приклад в цьому подають і партійні працівники. Так, дискусійний клуб на Онурфіївському філіалі Світловодського ВО «Олімп» веде другий секретар Онурфіївського райкому партії М. І. Осташко.

На останньому семінарі керівників дискусійних політклубів молоді було запропоно-

вано створити асоціацію керівників дискусійних клубів.

Головна мета асоціації — розвиток соціально-політичної активності молоді, підвищення рівня політичної культури.

Вона буде вирішувати такі завдання:

1. Орієнтація юнаків і дівчат на реальні суспільнозначимі справи.

2. Сприяння глибокому оволодінню теорією марксизму-ленінізму.

3. Допомога молоді у виробленні практичних вмінь і навичок, які дають змогу брати участь у політичному житті країни.

На це буде спрямована робота асоціації, її виконавчого комітету.

Доцільними будуть спільні виступи, обмін досвідом, використання для цього радіо, телебачення, преси. Максимум уваги надаватиметься розвитку дискусійних клубів у сільській місцевості.

Ще одна важлива, на мій погляд, думка — дискусійний клуб повинен бути центром ідейно-політичної роботи з молоддю під час найважливіших подій, які відбуваються в країні, комсомолі. Потрібно формувати позицію молоді на ті чи інші ситуації. А тому в найближчі місяці дискусійні клуби повинні знайти своє місце в кампанії по виборах народних депутатів Українського РСР, місцевих Рад, підготовкою до XXI з'їзду ВЛКСМ.

Саме на ці питання звертатиметься увага інших секретарів міськомів і райкомів комсомолу, керівників дискусійних політклубів молоді на семінарі в лютому 1990 року, де розглядатиметься питання і про асоціацію.

А. СТОЯН,

зав. відділом ідеології і культури обкому комсомолу.

БУТИ ЧИ НІ ГРОМАДСЬКІЙ ПРИЙМАЛЬНІ?

Минулої суботи в Кіровоградському обкомі комсомолу, враховуючи критичні зауваження обласної спілчанської конференції, відчинила двері громадська приймальня. Юрист, психолог, журналіст, спеціаліст із молодіжних господарських об'єднань чекали на ваші відвідини, дзвінки. На жаль, їх було дуже мало.

Першим зателефонував до журналіста Валерій Малишок, донедавна перший секретар Кіровського (м. Кіровоград) райкому комсомолу. Його цікавили такі запитання:

1. Коли і як буде проходити конкурс на заміщення вакансії редактора? Чи будуть при цьому враховані його пропозиції, які знаходяться в обкомі комсомолу?

2. Чому немає детальних репортажів з бюро обкому комсомолу?

3. Яка позиція обкому комсомолу щодо подій у Азербайджані, Вірменії, Чернігові?

4. Коли ж ми дізнаємося, з чим поїдуть делегати на XXI з'їзд ВЛКСМ?

5. Чи звертався хтось із обраних делегатів, щоб у молодіжці опублікувати свою програму на з'їзді?

Позаяк В. Малишок вважає, що на ці питання буде цікаво дізнатися і нашим читачам, відповідаю як журналіст:

1. Колектив редакції висунув на посаду редактора кандидатуру Василя Бондаря. На жаль, наш колектив не вирішує даного питання — останнє слово за пленумом обкому комсомолу.

2. Репортажі, кореспонденції, як і обіцяли, будуть, от лише через технічні причини не завжди вони оперативно висвітлюватимуться, через що втрачатиметься інформаційна цікавість.

3. Не знаємо, нам про це не повідомляли. У нас, журналістів, — своя.

4. Коли делегати скажуть, тоді й читачі дізнаються. А ми постараємося їх якнайшвидше запитати.

5. Ні, не звертався. Є надія, що звернуться. Можливо хоч після того, як ми їм про це нагадаємо.

Подібні запитання В. Малишок задав і другому секретареві обкому комсомолу Віктору ТЮПІ.

Це — ставлення до 7-ї статті Конституції СРСР, до подій у Вірменії, Азербайджані, Чернігові, а також про вибори. Щодо останнього — проводилися навчання із молодими виборцями і це ще лише початок, до агітації за кандидатів — комсомольців підключився і «МК».

Про ставлення до подій у Вірменії, Чернігові, Віктор відповів, що це — наслідок пережитків національної і економічної політики в даних республіках, областях і містах. Також Віктор відповів і про 7-му статтю Конституції, в якій йшлося про громадські організації.

У приймальні пролунав дзвінок і голос аноніма запитав:

1. Чи пропонувано бюро обкому комсомолу звернутися до молоді із викладом своєї позиції про ставлення до сьогоднішніх процесів?

2. Коли молоді і комсомольці області дізнаються про рішення минулої конференції?

3. Як питання будуть розглянуті на черговому пленумі обкому?

Відповіла на ці запитання секретар обкому комсомолу Валентина ГРАБОВА:

1. Позиція обкому з даного питання є і з нею познайомляться скоро всі бажані.

2. Незабаром.

3. Черговий пленум «Про завдання обласного комітету комсомолу по виконанню рішень XXI з'їзду ВЛКСМ» за планом планується провести в червні.

Був і один відвідувач. Віктор Самойлович МАМРЕНКО, працівник сільського господарства, дідуся одинадцяти знуків, переступивши поріг, запитав:

— Скажіть, будь ласка, чому в наших магазинах продають іграшкову зброю. Я — проти цього! Ось таке запитання. Розговорилися. Людина з неабияким життєвим досвідом, син батька, який мав шестеро дітей, дивувався, навіщо ми самі виховуємо в дітей озлобленість і оте — «тра-та-та-ти абитий».

Що можна було відповісти? Те, що ми лідери з випуску таких іграшок у світ, те, що в інших країнах діти забавляються комп'ютерними іграми, а нам дешевше виготовити іграшковий автомат і те,

що потім маємо гіркі плоди як комплекс нашого непродуманого виховання.

Одне, чисто інформаційне запитання, було до юриста — старшого слідчого міської прокуратури Віктора Петровича ПОЛІЩУКА. А психолог — завідувач кафедри психології Кіровоградського педінституту Павло Володимирович ЛУШИН і Юрій ВОРОНОВ — голова молодіжного господарського об'єднання «Діалог» при обкомі комсомолу залишилися без роботи.

Хоча всі, хто забажав би, могли поцікавитися в секретарів обкому комсомолу про поточний момент у обласній спілчанській організації, про шляхи демократизації внутрішнього життя...

Юрист розповів би, як змінюється в нас законодавство, допоміг би отримати кваліфіковану відповідь, куди і як слід звертатися при вирішенні конфліктної ситуації, про надання пільг колишнім воїнам-інтернаціоналістам.

Психолог, у свою чергу, компетентною порадою міг би ослабити напруження в сімейному конфлікті, розповів би про те, як

слід впливати на мікроклімат у колективі, як зняти напруження, поговорити відверто про чисто особисте...

Про молодіжні господарські об'єднання можна дізнатися не лише, як їх створювати і чим при цьому керуватися, а й як налагодити стосунки з аналогічно діючими, пошукати партнерів у спільній діяльності. Компетентна відповідь була б дана і на запитання про ведення господарської діяльності комітетами комсомолу, про організацію роботи НТТМ, МЖК, по роботі штабів «Комсомольського прожектора», створенню КМК, комсомольські будови, з трудового виховання молоді. Та хіба все перелічить, про що можна було дізнатися минулої суботи?

Втім, не розчаруйтеся! Не все втрачено. Якщо забажає — громадська приймальня працюватиме постійно, от лише проявіть активність!

А чи маєте бажання це зробити, повідомте по телефону 2-04-84, або 4-95-66.

Юрій ЯРОВИЙ, спецкор «Молодого комунара».

Стипендія імені Даші Севастопольської

Українським товариством Червоного Хреста з 1 січня цього року встановлена стипендія імені Даші Севастопольської — першої в Росії сестри милосердя. Вона буде призначатися учням медичних училищ — членам товариства Червоного Хреста, — які відмінно навчаються, беруть участь у загонах «Милосердя», допомагають одиниці і престарілим людям, а також пропагують переваги здорового способу життя серед населення, особливо серед дітей. Розмір стипендії — 50 карбованців щомісяця.

Хто ж така Даша Севастопольська? Чому її ім'я ввійшло до історії?

Кримська війна 1853—1856 рр. була однією з найтяжчих і кровопролитних війн в історії Російської імперії. Особливе місце в цій епопеї займала оборона Севастополя, яка тривала 349 днів. У документах, присвячених цій обороні, серед прославлених і не дуже відомих імен ми зустрічаємо ім'я російських жінок, котрі прадили своїх сучасників повною самопожерт-

вою і милосердям. Бо саме у цій війні за ініціативою видатного російського хірурга і гуманіста М. І. Пирогова вперше на полях бити з'явилися мужні і безстрашні жінки. У листопаді 1854 року з першим загонем сестер милосердя він прибув у Севастополь. А вже в січні великий хірург писав: «Іх рвенню і діяльності при хованні за болями, їх подлинно стоїческою самоотверженню не можна було не дивуватися». Найменші бажання страждених, їхні примхи виконувались сестрами без заперечень.

Однією з перших жінок, котра вирішила стати на цю нелегку стежку, була 17-річна Даша — донька матроса Лаврентія Михайлова, який загинув у битві при Сінопі. Вона не раз чула від батька, як помирали поранені воїни через те, що не було кому зробити перев'язку, подати води... І коли ворог ступив на кримську землю, коли потяглися до Альми російські війська, Даша, переодягшись у матроську форму, приїшла на поле бою. У день страшної битви 8 ве-

ресня на передовій, під вогнем ворога, перебувала вона поранених. Багато врятованих того дня залишилися живими саме завдяки першій сестрі милосердя — Дар'ї Лаврентівні Михайловій. Про її героїчний вчинок було повідомлено по всьому Чорноморському флоту. За величезне старання у догляді за хворими і пораненими, за подвиг милосердя і гуманізму Даші на Володимирській стрічці і 500 срібними йшла під іменем Даші Севастопольської, з'єднавши своє ім'я з подвигом міста.

І в наш час поспішають до самотніх і тяжко хворих сестер милосердя, котрі вносять у їхні оселі спокій, впевненість у тому, що вони не самотні, що є люди, які пам'ятають про них і допомагають їм.

Інструктор обкому товариства Червоного Хреста.

Т. СІКОРА,

В одному з токійських виставочних залів недавно відбувся показ робіт японських майстрів дизайну верхнього одягу. Спеціалісти зазначають, що японські моделісти і далі прагнуть синтезувати європейську моду з японськими національними традиціями, колоритом.

На знімку: взірці туалету, пропоновані японським модельєром ХІРОКО КОСІНО.

Фото КІОДО — ТАРС.

Португальське весілля. Молодята у супроводі родичів і друзів вийшли після вінчання із середньовічного собору. До речі, на тану сукню для молодої у простій португальській сім'ї починають відкладати гроші одразу після народження дівчинки.

Фото В. РЕШЕТИЛОВА. (ТАРС).

«Черепаша» проти «профі»

Тисячі глядачів, які заплатили по 6 карбованців за місце на трибунах, залишили будівлю «черепаша» (так називають у Москві універсальний спортзал у Лужниках), не приховуючи розчарування. Сюди їх привело нечуване для Радянського Союзу видовище — серія боїв боксерів-професіоналів, ця заморська дивина, про яку протягом десятиліть радянська преса відгукувалась з неприхованою огидою. Дія, проте, породжує протидію, й імена відомих боксерів-професіоналів, огорнуті легендою і з солодкістю забороненого плоду, користувались у прихильників спорту в СРСР чималою популярністю.

Нині в країні ставлення до «профі» трохи міняється і в офіційних колах. Перші професіонали з'явилися не лише в тенісі, хокеї, але вже і в боксі. Деякі з новоявлених «профі» вийшли разом із зарубіжними колегами на ринг, встановлений у демонстраційному залі «черепаша». У передчутті чогось незвичайного болілини заповнили трибуни.

Свята, однак, не вийшло. Із сумарної кількості 34, обіцяного організаторами, відбулось

лише 6 раундів. Тільки два поєдинки — і обидва з участю виключно радянських боксерів — були доведені до кінця.

Почекаємо поки що з висновками. У той же різдвяний тиждень в Москві демонструвалося ще одне дійство з розряду тих, що раніше описувалися на сторінках нашої преси не інакше, як під ехидною рубрикою «Звичай буржуазного спорту». Мова про кетч, зовсім новий для СРСР вид спортивної боротьби. Тут, на мій погляд, публіка була задоволена, а от спеціалісти засперечалися. Хтось говорить про пропаганду «культу насильства», про «розпалювання нищих пристрастей». А, скажімо, такий знавець боротьби, як чемпіон Олімпіади-64 Олександр Іванницький, дотримується іншої думки. «Ми побачили представників різних стилів», — зазначає він. — Кетч — найперш видовище, де діють свої закони. Тут всі ситуації награні задалегідь. Просто видовище для нас незвичне, і ми не можемо так одразу відмовитись від упередженості...».

Як би там не було, але група відомих у недалекому минулому радянських борців класичного і вільного стилю, а також самбістів та дзюдоїстів уже випробувала себе в ролі метчистів (і не без успіху) за рубіжем, для прикладу в Японії.

Тепер — до висновків. Громадське життя в СРСР оновлюється в усіх сферах. І в спортивній — також. Професіоналізація спорту в країні стає фактом дійсності, і цього процесу не зупинити. Він тече і розвивається. Укладають контракти з професійними клубами НХЛ відомі хокеїсти Вячеслав Фетисов та Олексій Касатонов, і ось вони вже грають за Канаду проти радянських команд. Відправляються до США, у клуби НБА, гравці збірної СРСР з баскетболу Олександр Волков і Шарунас Марчученіс. А чи давно падало каміння лайки на голову юної тенісистки Наталки Зверєвої?

Прийшов час, коли ламають колишні стереотипи. Будемо звикати до нового.

Олексій СРЕБНИЦЬКИЙ,
спортивний оглядач АПН.

ДОПОМОГА БЛИЖНЬОМУ

— В Радянський Союз тільки-но доставлені п'ятдесят інвалідних крісел-колясок, — сказали мені в штаб-квартирі організації «Ротарі интернешнл» в Еванстоні, штат Іллінойс. — Незабаром вони знайдуть своїх власників — радянських солдатів, які були поранені в Афганістані. Незабаром ми відправимо в СРСР ще сто таких же крісел-колясок. Рішення про надання медичного обладнання радянським ветеранам було прийняте відділенням нашої організації в штаті Пенсільванія. Чим цей крок продиктований? Ми сповідуємо наші принципи — надавати допомогу ближньому, триматися найвищих естетичних стандартів, сприяти зміцненню миру і взаєморозуміння між народами.

«Ротарі интернешнл» була заснована в 1905 році в Чикаго і стала першою в світі міжнародною філантропічною організацією. Вона, як відзначається в документах «Ротарі», об'єднує ведучих бізнесменів і спеціалістів з різних галузей. Число членів організації досягло 1 мільйона чоловік, 24 400 її відділень знаходяться в багатьох країнах. Девіз «Ротарі интернешнл» — «Служіння суспільству — вище особистих інтересів».

У червні минулого року відділення «Ротарі интернешнл» відкрилися в Будапешті і Варшаві. Керівники цієї організації відзначають, що налагоджуються контакти між радянськими представниками і відділеннями «Ротарі интернешнл» в Австралії, Канаді, Великобританії, Індії, Японії, Швеції.

Едгар ЧЕПОРОВ,
власкор АПН.

Нью-Йорк.

На знімку: бразильська школярка. (Корго).
(Фотохроніка ТАРС).

ХАЙ ЖИВЕ ЖИВОПИС!
НА ЗНІМКУ: КАРТИНА ЛУЧО ПОЦЦІ «ЗАХІСНИКИ ПАМ'ЯТІ».

Фото В. ВЕЛИКЖАНИНА.
(Фотохроніка ТАРС).

Карний розшук просить допомоги

На сьогоднішній день карним розшуком області розшукується 72 зниклих безвісти чоловіків. Серед них — діти і дорослі, чоловіки і жінки. Зникнути без сліду в мирний час — уявляєте, яка це трагедія для рідних і близьких людини? В управлінні внутрішніх справ області повідомляють, що є особи, місцеперебування яких невідомо з 1979—80 року.

Карний розшук звертається до читачів «Молодого комунара», можливо комусь з вас відома доля цих людей:

СТОРОЖЕНКО Людмила Дмитрівна, 1961 року народження, жителька села Новомиколатини Новгородківського району. Людина ця психічно хвора. 20 травня 1987 року пішла з дому. Була одягнута в кофину білого кольору, червону спідницю, червоні туфлі, хустку чорного кольору.

Компанійським РВВС розшукується ЗВЕРЄВ Валерій Тихонович, 1939 року народження. Зник

у січні 1988 року. Його примети: 50 років, міцного тілобудови, лисий, обличчя прямокутної форми. В чому був одягнений — невідомо.

Громадяни, якщо ви знаєте про долю цих людей, повідомте у найближчий райвідділ.

Вільшанським РВВС розшукується АНАНІЯ-ЧУК Галина Гнатівна, 1918 року народження, жителька села Чистопілля Вільшанського району, яка 23 січня 1989 року пішла з дому і не повернулася.

Пі примети: зріст 169 см, худорлява, волосся сиве, коротке.

Була одягнена: ношена нуфайка сірого кольору, зелені валики з калашами.

Можливо, хтось знає про долю літньої жінки, телефонуйте по 02.

Товариші! Оголошено всесоюзний розшук: УВС Донецької області розшукується МУРА-ШЕНКО Наталя 1981 року народження. 25 лис-

топада 1989 року у місті Торезі Донецької області дівчинка пропала безвісти.

Пі примети: зріст 120—125 см, худорлява, волосся світлорусе, зачіска коротка, обличчя біле, очі сірі, на лівій щіці біла нота — маленька родимка, постійно носила окуляри у бузогового кольору оправі.

Була одягнена: пальто довге, блакитно-попільнястого кольору з комором штучного хутра, з поясом, що зав'язаний вузлом, шнільна форма, чорний фартух, чобітки бордові з сірою підшвою, на халлях навіточні з пелюстками бордового і сірого кольору.

При собі мала шнільний ранець на двох замках спереду світло-коричневого кольору, в якому знаходилось навчальне приладдя для другого класу.

Якщо вам стане відомо про її місцезнаходження, сповістіть про це міліцію.

Долинську станцію юних техніків відвідують авіамоделісти, фотоаматори, картингісти. Е тут і гурток машинопису. Щоб оволодіти професією друкарки, треба навчатися три роки. Люба ПАВЛОВА вже підходить до фінішу. Досвідчений педагог Ніна Трохимівна Снороход навчила дівчину досконало володіти друкарською машинкою. Фото С. ФЕНЕНКА.

«Я Б В РОБІТНИКИ ПІШОВ...»

«Мені 15 років. Вчуся в 10-му класі. У цьому році у нас вперше ввели навчально-виробничий комбінат. Хто його придумав? Кому це потрібно? Сидимо по сім уроків, списуємо по 15—18 сторінок у день. Так чому ж на це НВК витрачаємо 7 годин на тиждень, а на алгебру, геометрію, хімію, літературу тільки по дві години? Невже ця «теорія» в житті нам знадобиться більше, ніж все інше? Чому нас не питають, хто куди хоче? Чому нас всіх загнали: ви будете слюсарями-слюсарниками. Але нам ще пощастило, інші он муляри. І хлопці й дівчата. Невже старше покоління не зацікавлене, щоб молодь вибирала собі професію до душі? Нехай ми вже домислюємо ці два роки. Але я не хочу, щоб мої діти говорили мені так, як я зараз кажу: «Мамо, якби ти тільки знала, який жах сидіти в тому НВК...»

м. Кіровоград.

К. Л.

— Ну, треба ж їм до праці приучитися. Звичайно, вони не хочуть іти на мулярів, бо там працювати потрібно, а вони хочуть всі в білих халатиках ходити. Дітей до життя треба привчати, щоб знали, що хліб не гроші не родить.

Так вважають у відділі народної освіти при облвиконкомі. І в цьому є правда. Міським дітям, що мають за свій обов'язок часто лише винести сміттєве відро, справді, треба привчатися до праці. Але як же це у нас робиться? Приходять старшокласники у навчально-виробничий комбінат. Дують їм два тижні для того, щоб вибрали фах. Багато бажаних отримати професію водія, секретаря-машиністки, і мало хто хоче бути муляром, слюсарем, плиточником-облицювальником. А є ж ліміт, є цифри... І починаються скерги, ходіння по кабінетах, обурення і навіть слюзи.

— Дехто вважає, що ми порушуємо Конституцію, статтю про вільний вибір праці, — каже директор міського міжшкольного НВК Григорій Михайлович Жабковський. — Але ж навчання в комбі-

наті — це урок, а діти не мають права замовляти собі зміст уроку. Так, не мають. Але ось старшокласники середньої школи № 25 міста розповідають так:

— Записали нас на сантехніків. Практичні заняття на заводі «Червона зірка». То нам доручали носити унітази із поверху на поверх...

Підготовка сантехніків зараз не ведеться. Нема умов. Не можна підприємство має можливість організувати для дітей робочі місця. Не вистачає коштів, часу, бажання, а іноді й просто взаєморозуміння. Дозволити, наприклад, музику там, де працюють діти. Для них це важливо. Адже операції, які вони виконують — нудні, одноманітні. Для підприємства в першу чергу план. Так відповідають дирекції НВК із ВО «Червона зірка». Ну, як же, флагман сільськогосподарського машинобудування! Але ж в яких допотопних цехах доводиться людям працювати, в яких нудних гуртожитках жити, що й роками чекати черги хоч на сімейну кімнату у тому гуртожитку. Зате є план. Чи ми думаємо, що наші діти всього того не бачать? А однотонність операцій? А далеко не ідеальні стосунки між колегами (на ВО «Дружмаш» старшокласники були свідками і ледве не учасниками однієї неприємної історії)? Звідси ж візьметься бажання бути робітником? Із чого виникне гордість за побити професію?

Для того, щоб набутися професію, потрібен учитель. Ідуть підлітки на підприємство, вчать виконувати якісь операції, їм потрібен майстер. Бажаючих навчати дітей мало — у кожного своя робота, свій клопіт. Тож постійний, добрий майстер — рідкість. У кращому випадку — прийшов, показав і пішов, а ви собі самі вчіться. А на вузтєвій фабриці майстра не виділили взагалі. Для навчально-виробничого комбінату дуже важливо мати своїх наставників. Тоді і проблема із вибором спеціальності значно зменшиться, і якість підготовки спеціалістів підвищиться б. Але, як завжди, немає грошей, щоб платити зарплату. Тому й обіцянка міністра освіти

Ягодина про вільний вибір дитини професії в НВК залишається пустою фразою. Та що майстер! Навіть призи присудити переможцям конкурсу «Кращий за професією», що проводить НВК, і то проблематично. Навчальні витрати має комбінат на рік по 1 карбованцю 55 копійок на учня. І на придбання обладнання — 2 карбованці 26 копійок. А сучасний, зручний кабінет автосправи коштує близько 10 тисяч.

Ось не хочуть діти йти вчитися на плиточника-облицювальника. А закінчать школу, матимуть свої сім'ї, то як тільки прийдуть їм ця професія. Бо квартири ж у нас такі, що часто-густо треба щось переробити. Така аргументація у виправданні не завжди вільного вибору професії. Це все так. Але якщо хлопець не хоче вчитися, то ефективність такого навчання дуже мала. Тож і виходить, що майже даремно часто затрачається і час, і гроші.

НВК потрібні свої цехи, щоб мати власну модель виробництва. Щоб щось корисне випускати, тим самим виховуючи повагу до праці. Але це лише мрія. Зараз деякі цехи заводів дозуючих автоматів і радіовиробів переходять на інший майданчик. От би НВК мати звільнену площу! Та поки що не світить їм це.

Навчально-виробничий комбінат багато хто з дітей розглядають лише як ланку, шабелю на своїй життєвій стежці. Не вступив у інститут чи технікум після школи — чаєш спеціальність, попрацюєш до наступних вступних екзаменів. І це непогано. Але ж задумувався комбінат по-іншому. Мав би прищеплювати любов до праці, потяг до робітничих професій... Що ж, поки немає економічної бази, реальних умов у суспільстві, добрі ідеї залишаються нереалізованими. Поки що у нашій економічній панує диктат відомств, вал і план.

С. ОРЕЛ.

«День школи» і молоді доярки

Вперше ідея проведення акції під назвою «День школи» виникла у серпні, під час зустрічі вчителів-комуністів із членами бюро райкому партії. Потім це питання було винесено на розгляд учительської конференції і після затвердження бюро райкому стало цілком реальним фактом.

Суть заходу — в перевірці спільної навчально-виховної роботи школи та її базового господарства. З'їжджаються разом голови колгоспів, секретарі партійних організацій, директори шкіл та голови сільрад, і за заздалегідь розробленим графіком розпочинається робота. Створюється експертна група, яка виїздить на місце, дивиться, аналізує, робить належні висновки.

Головна мета — зміцнити контакти між школою і базовим господарством, обмінятися досвідом роботи. Перевірялися школи, виставлялися бали. Було й засідання, де робились висновки, аналізувалися проблеми. Та будемо реалістами: за день—два неможливо перевірити навчально-виховний процес, для справжніх висновків потрібно не менше двох тижнів. Тому й розглядався під час «Дня школи» суто виробничий курс. А проблем існує безліч.

Треба не забувати й такий аспект: що таке, врешті-решт, сільська школа? Це — останній форпост. Адже коли у селі не буде школи — воно щезне, піде у небуття, як вирване з коренем вікове дерево. На жаль, про школу (втім, не лише про сільську) колгоспні керівники і сільрада згадують лише тоді, коли на полях — аврал, потрібна допомога дитячих рук. І йдуть учні (й так не перевантажені знаннями) підбирати колоски жита після «ударної» праці механізатора або на мороз — збирати буряки. А далі — запалення легень і відповідно пропуски занять.

Діти нині досить зарані розлучаються зі своїми ілюзіями, бо бачать навкруг себе більше негативно, ніж позитивно. А ми товчимося: не вистачає доярки, механізатора. Та хіба ж діти змалку не бачать ті жалюгідні умови, в яких працюють їхні батьки, старші брати та сестри? Невже виникне у них бажання залишитися у селі, якщо вони тверезо оцінюють всі плюси і мінуси?

По-моєму, краще було б організувати при кожній сільській школі міні-ферму, залучити до орендного підприємства учнів старших класів. Із відповідним, а не середнім заробітком. Починаючи із молодших класів, знайомити дітям із сільськогосподарською технікою, зацікавити, нарешті! морально та матеріально під час літніх канікул. А не давати майже списаний металобрухт на колосах, який відіб'є потім всіляке бажання йти після школи у «рідний» колгосп.

Є ще одна, доволі безправна фігура у сільській школі. Учитель. Кому він там потрібен? Здавалося б тим, чиїх дітей вчить. Та навпаки, голодний і холодний, він даремно чекає на «милостиню» з боку колгоспної адміністрації. Які вже там пільгові умови? А існує ж постановка ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 12 травня 1984 року «Про заходи щодо вдосконалення підготовки, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів системи освіти і покращення умов їхньої праці і побуту».

Згідно цієї постанови колгоспам дозволено і рекомендовано продавати вчителям продукти харчування за державними роздрібними цінами у рахунок плану закупівлі державою сільськогосподарської продукції. Розроблено відповідні ліміти, скільки й чого кожне господарство повинно продати педагогам, які навчають не чужих колгоспів дітей.

До речі, колгоспи імені Леніна та імені Ленінського комсомолу так і роблять. Інші чекають ще однієї рекомендації.

Деякі скептики вважають, що «День школи» — чергова мильна бульбашка для звіту. Така ситуація, на жаль, не виключена. Згадаймо гучні «липові» фієсти за сценарієм колишнього директора СПТУ-40 О. М. Барна. Аванси не виправдалися.

Та нагадаю, що живемо ми не заради звітів. Тож ефективність «Дня школи» покаже час.

Ю. ЛУКАШЕВСЬКИЙ.

Новоукраїнський район.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР» ● 27 СІЧНЯ 1990 РОКУ ● ДЕВ'ЯТА СТОРІНКА

ХОЧУ ЛИСТУВАТИСЯ

«Добрий день, «Молодий комунар», — звертається до нас Едуард Лесникова. — Мені 16 років. Навчаюсь в СПТУ № 4. Хочу мати багато друзів і тому пишу вам. Що розповісти про себе? Спортсмен, футболіст. Люблю слухати музику, відвідую дискотеки. Було б чудово, коли б мені написала дівчина мого віку. Ось моя адреса: 316021 КІРОВОГРАД, ВУЛ. ПАЦЕВА, 28, кв. 127. ЛЕСНИКОВУ ЕДИКУ».

Як і в попередніх номерах, ми вирішили давати адреси дописувачів, об'єднаних спільними інтересами. Як і Един, наведені нижче адресати теж захоплюються спортом. Чекають листів від нових товаришів.

16-літня ТАНЯ ГАВРИЛЕНКО — 317905, КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ Р-Н, с. НЕДОГАРКИ, ВУЛ. КАЛІНІНА, 28.
НАТАЛЯ ГАЛКІНА — 317243, КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., БОБРИНЕЦЬКИЙ Р-Н, с. ЧАРІВНЕ.

ЮРКО РУСЕНКО — 317410, КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., НОВОМИРГОРОД, ВУЛ. ШОЛОМ-АЛЕЙ ХЕМА, 29.

САШКО ОДНОКОЛ, що навчається в СПТУ № 40: КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., м. НОВОУКРАЇНА, ВУЛ. КАЛІНІНА, 64.

МАР'ЯНОВ САШКО — теж учень СПТУ. Його адреса: КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., ЗНАМ'ЯНСЬКИЙ Р-Н, с. ДМИТРІВКА, ГУРТОЖИТОК № 2, КІМНАТА 57.

ВАЛЕРІЯ МІРОШНИК, мешкає у сусідній Черкаській області: 317400, ЧЕРНАСЬКА ОБЛ., ШПОЛЯНСЬКИЙ Р-Н, с. ЖУРАВКА, ВУЛ. ПАРХОМЕНКА, В. МІРОШНИКУ.

ЖАННА ОНОПА із села МАР'ІВКИ ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОГО Р-НУ (поштовий індекс 317905).

АНДРІЙ НОШЕНКО з міста ОЛЕКСАНДРІЇ, Мешкає по пр. ЛЕНІНА 101, кв. 167 (індекс 317900).

Шунає друзів по листуванню 18-річний ВОЛОДИМИР ЛАЗАРЕВИЧ з Олександрії, що вчиться в сільськогосподарському училищі. Його адреса: 317900, м. ОЛЕКСАНДРІЯ, ВУЛ. ЧКАЛОВА, № 106.

ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬЄВ з КІРОВОГРАДА вулиця БЕЛІНСЬКОГО, в. 2, кв. 27, (індекс 316005).

АНТОНЕНКО НАТАЛЯ: 316003, КІРОВОГРАД, ВУЛ. БЕЛІНСЬКОГО, 17/58.

Щасливих листувань! Чекаємо нових листів.

ЗДАЄТЬСЯ, сам правічний степ, до якого тепер належить і добрий шмат Кіровоградщини, породив те, що ми називаємо могилами. А ось як пише про те саме академік Михайло Грушевський у своїй фундаментальній праці «Історія України — Русі» (до недавня недоступний рядовому читачеві):

«Бачимо вже культ небіжчиків, се незвичайно характеристичне для чоловіка явище, що вназує на цілу еволюцію в крузі ідей, зв'язаних зі смертю, матеріальною і духовною природою чоловіка і т. ін. Похорони небіжчиків принаймні в другій половині неолітичної доби (бо для ранньої неолітичної доби ми їх у нас досі не можемо напевно визначити), уложилися вже в певні вироблені, ритуальні форми, і ці похоронні обряди в своїм переведенні вимагали часом чи-

хба верх було трохи ніби стесано плугом...

І тоді мені пригадалося раптом, що подібно очам часом і раніше, — і горби посеред поля, які колись були незайнятими степовими могилами, і нерозорані, зате розкопані, розгорнуті та такі і кинуті кургани. Згадався й не раз бачений могильний курган в районі вулиці Космонавта Попова в Кіровограді, підкопаний власниками дефіцитних погребів при основі. Янось так вийшло, що проїжджав мимо, побачив ту колишню степову могилу на околиці обласного центру, коли на ній пасся нині. Не оспіваний у піснях вороний, «вільний син степів», а жалюгідна конячина — облізла, худі й ністлява, зі злиплою будучимось «співзвучний» із руїною підкопаного могильника, та й з тими сірими будівлями, з тією залізною арматурою, що оточували їх. Яна жорстока іронія проглядала, образно наму- чив, крізь ребра старого ви-

Тут хочеться нагадати переказану Геродотом історію про відповідь скифського царя Іданфірса цареві царів Дарію, який прийшов у причорноморські степи, щоб їх загарбати. Скифи, як відомо, уникали бою з персами. Коли останні почали нарікати на це, скифський вождар відповів їм, що його воїни відступають, бо їм нічого захищати на кинутих землях. «Але є у нас могили предків. І коли ви хочете статися з нами — спробуйте знайти і зруйнувати ці могили...».

Якби то войовничі скифи якимсь дивом завітали (на кшталт легендарних НЛО) до сучасних Кіровограда та Олександрії — не минути б деяким кіровоградцям та олександр-

що засвідчують дані археології.

Коли в VII столітті до н. е. до наших степів прибували іраномовні скифи, між ними і чорнолісцями на перших порах установилася певно, конфронтація, яка з часом поступилася іншому способу відносин. Про це свідчить зокрема, переміна типів розкопаних давніх поселень із оборонних на відкриті господарські. Очевидно, між скифами-чорнолісцями виникла певна господарська і політична єдність, позначена певним домінуванням кочівників. Втім процес цей не був однозначним.

Домінування скифів (а жили вони в наших степах майже 400 років) визначалося перевагою в озброєнні і методах ведення війни. Що ж стосується інших чинників, які характеризують життєздатність народності, то тут явна

бі. Тобто, політичні переміни одразу сприяли оживленню культурних тенденцій і традицій, які більше відповідали способу існування хліборобських племен, чому не завадило суцільство нових, але вже не таких могутніх пришельців — сарматів.

Кілька століть набиралися сили зарубинецька культурна спільність, щоб врешті породити із своїх надр новий свій еволюційний варіант — черняхівську культуру. У цей час протослов'янські племена змушені були дещо відступити на захід під тиском готів. Деякі з них знялися з насліджених місць і рушили в глибини материка, у бік велетенського Оковського лісу, заселеного тоді неслов'янськими народами. А на півдні тим часом відбуває-

спричинилися до страгі- ливої катастрофи при зіт- тненні з татаро-монголь- ською навалюю (малася на увазі відмова від віри пред- ків насильницьким шля- хом).

НК БИ там не було, але й у тих нових лихоліт- тях народ наш зумів збе- регти шану до предків, похованих у високих сте- пових могилах. Традиція ховати в древніх курганах збереглася й у новіші ча- си. Запорізькі козаки хо- вали полеглих у боях в степових могилах. Нещо- давно на кургані в с. Іс- крівці Петрівського ра- йону виявлено кам'яний хрест із написом: «Тут по- коїться раб божий Сава Самодрига капітан війська Запорозького», куреня Паліваского». Тут же й дата смерті — 1783 рік. Тобто, час, коли Січ уже була зруйнована. Тради- ція ж, як бачимо, лиши- лася... А ось інший при- клад — цвинтар у м. По- мічній, який знаходиться якраз біля старого курга- ну; здавна хоронили по- мерлих і в самому кургані.

Та все це — тільки слаб- кі відголоски колись ве- личких обрядів, тільки ледь помітні сплески ко- лись потужного потоку пам'яті. А що буде завтра?

Це завтра залежить і від нас із вами. Чи ж зумімо ми діяти єдністю у тому, що кургани ми повинні зберегти для нащадків — як символ тисячолітньої естафети, як ключ до ге- нетичного коду нашої культури? Поки що кур- гани знаходяться поза за- коном (хоча закон про їх- ню охорону існує). Побу- вавши недавно (вже акто- ре) неподалік розкопаного поблизу с. Вільшанки Нововархангельського ра- йону колишнього курган- ного поховання епохи бронзи, я подумав про те, що знову бачу не ве- личкий курган — предків- ський храм серед степу, так би мовити, — а жалюгідну руїну. Курган цей було розкопано, взято з нього все, що можна було взяти для науки та й... покинуто напризволяще. Ніякого то- бі охоронного чи хоч би просто пам'ятного знаку. І нятяку нема на те, що це храм пам'яті (і, як вид- но з вищесказаного, до того ж наших власних предків).

— У нас уже йдеться про виготовлення і вста- новлення 1400 пам'ятних курганних знаків, — ска- зав мені з цього приводу М. П. Тупчієнко. — Але перспектив ця справа має дуже мало: потрібні бен- зин для поїздки, потрібні затрати на опоряджуваль- ні роботи...

Музейним працівникам цього (і багато чого ін- шого), звісно, не добути, принаймні в часи еконо- мічної кризи. Тим часом процес нищення триває. На зміну космічній музиці могили приходять какофонія руїн. І в цю амораль- ну справу втягуються все нові й нові покоління ра- дянських людей...

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

КОСМІЧНА МУЗИКА МОГИЛ

І ТЕ, ЩО ДАВНО ЙІ ДИСОНУЄ

малого кошту і праці (ви- сокі могили, похоронні глиняні будови)».

— На території нашої області виявлено на сьо- годні понад дві тисячі курганних пам'яток, — це вже слова М. П. Тупчі- єнко, який очолює сектор археології обласного крає- знавчого музею.

Могили — то наші пар- фенони й колізії, наші храми і святині духу до- християнської доби. Од- ним словом, вони — на- ші... Як же ми ставимося до цього нашого безпе- речного історичного на- дбання (хоч цим далеко не вичерпується його значення)?

А БИ ДОВЕЛОСЯ вам, як авторів цих рядків, протягом кількох років їз- дити трасою, що зв'язує Бобринець із Кіровогра- дом, то й вам в очі впа- би, певно, могильник, який знаходиться обіч цієї доро- ги. Один рік, коли дорого- трохи спрямили, цей не- звичайної краси, акритий первозданною степовою рослинністю курган ви- явився, як кажуть, «на шляху». Правда, тоді об- межилися тим, що відба- тували від нього шмат; звістоді курган при самій дорозі можна було бачи- ти не лише в «профіль та анфас», а й трохи у роз- різі.

Втім, це був тільки пер- ший, пробний удар маши- нізованої «цивілізації». Наступного заведено мину- лої осені. Проїжджаючи мимо місця, де раніше здіймався до неба конус древнього кургана, автор цих рядків раптом побачив чорне громаддя «роз- риті могили». Точніше — поорані. Контур могиль- ника майже не змінився,

робленого коня, оточеного безлістю миршавою ро- слинністю і ледве впоряд- кованими новобудовами!

— На жаль, — проко- ментував це мені М. П. Тупчієнко, — таке став- лення до курганів — не дивина у нашому краї. Он в Олександрії навпроти станції техобслуговування є курган — так його обрі- зали бульдозерами з усіх боків, став на гриба схо- жий. Або могила біля ад- міністративного будинку на території Олександрійського аеро- порту — у ній викопали чималий погріб і двері на вході вчепили. Закодь, мовляв, перехожий, спіл- нується з предками...

Що ж таке оці кургани в наших степах, чому називаються могилами, по яких народах лишилися і який статус мають до нас, сучасних? Отут дехто, помірнувавши і так, і сяк, може спохопитися: а яне нам, власне, діло до всіх тих земляних курганів? Ну, було, ну, ховав колись там когось там хтось... То й що? Ми ж не скифи які-не- будь, то яне нам діло до їхніх могил і їхніх культів! Тим більше, що всякий культ, всяке поклоніння — це опіум для народу...

Такі міркування певним чином закономірні. Зако- номірні з огляду на те, що не тільки на могили скифів, а й куди ближчих предків ми звикли диви- тися як на ніщо. Зако- номірні тому, що власну іс- торію ми уявляємо собі (завдяки особливостям нашої освіти) як суміш різномірних, розкиданих у часі й просторі фактів із життя народів, яких із на- ми єднає тільки спільність території, а не безперерв- ний струмінь життя, по- значений і розквітами, і занепадами, життя, яке інколи розквітало, інколи в'яло, але ніколи не вми- рало.

рійцям доброго часу! В та- кому разі ніякі доводи про «життєву необхід- ність», «вимушеність» чи «незнання» навряд чи до- помогли б... Що ж до на- ших контролюючих і вся- ких інших органів, то на них такі аргументи, як свідчить сумна доля кур- ганів Кіровоградщини, не діють.

ДАВАЙТЕ ж спробуємо наразі розібратися із тими нашими предками, прямими й напівки (хоч як це важко в газетно-по- пулярній статті). Врешті- решт — наші вони чи не наші (хоч це й не означає, що у другому випадку не треба їх шанувати: он і араби оберігають пірамі- ди, збудовані древніми коптами)?

Як цілком резонно твер- дять автори «Історії міст і сіл УРСР», територія на-шої області входила до земель, на яких ще за до- бі бронзи (кінець III — початок I тисячоліття до н. е.) почало формуватися основне ядро протосло- в'янських племен. Ще у доскіфську добу ця тери- торія була густо заселе- на носіями чорноліської культури (виявлено деся- тки таких поселень). Чор- ноліські (назва походить від місця виявлення одно- го з перших поселень не- подалік сучасної Знамен- ки) знали секрети виготов- лення бронзи, а згодом — і заліза. Для захисту вони будували укріплені горо- дища. А померлих своїх — так, так! — ховали у висо- ких курганах. Одразу об- мовимося, що поряд із цим основним, очевидно, тоді типом похоронного обряду існували й інші,

перевага була на боці землеробів. Підтверджен- ня тому — еволюція куль- тури землеробів за скиф- ських часів і після них. Виявивши певну сприй- нятивість до всього, що принесли із собою скифи нового (про це йшлося вище), вони спромоглися зберегти основу, на якій сформувалася потужна культура нової форма- ції — зарубинецька.

Однак не поспішаймо «списувати» скифів у ар- хів. Як уже говорилося, у спільній скифсько-сколот- ській (тобто, скифо-земле- робській) державі існував певний лад і поділ обо- в'язків, існували зв'язки господарського, політич- ного характеру. Вони по- значилися, безперечно, на мові (на думку дослід- ника Р. Баландіна, іран- ські елементи в україн- ській мові доволі сильні, що значно менше харак- терно для білоруської та російської). Помітно, по- рівняно з іншими, тяжіє український тип до іран- ського і в антропологіч- ному відношенні. Не ос- танню роль відіграли ски- фи й у розвитку озброєн- та освоєнні кінного спосо- бу ведення війни. До речі, не виключено, що у воєнній кампанії проти перського царя Дарія (514 рік до н. е.) активну участь взяли й деякі хлі- боробські племена, при- наймні ті, котрі жили на межовій зі степом тери- торії.

Із невідомих досі причин у кінці IV століття до н. е. скифи відійшли з наших степів далеко на південь, щоб уже ніколи більше сю- ди не повернутися. А на позбавлених їхньої домі- нанції землях розвивається зарубинецька культура, яка генетично пов'язана з культурою доскіфської до-

ться розпросторення чер- няхівців, які прийняли іс- торичну естафету від за- рубинців.

До того часу південь нашої області був менше поширення (принаймні, за- даними археології) прото- слов'ян-землеробів. Та приблизно в I столітті но- вої ери протослов'яни по- чали інтенсивне освоєння причорноморських степів, що передувало добі ве- личкого розселення сло- в'ян. В усякому разі, на середину V століття осво- єння степів було таким, що черняхівці, як писав пізніше Нестор, маючи на увазі предків слов'ян, «жи- вучи... до самого моря». Процес цей був, швидше всього, поліетнічним. Охоплюючи майже цілком (за винятком околиць) те- риторію сучасної України, він включав у себе безліч обмінів, взаємодій окре- мих, часом дуже далеких культурно етносів. На цей час не маємо ніяких відомостей про курганні типи поховань наших предків. Очевидно, освоєння нових територій вимагало таких титанічних зусиль, що культура могильних кур- ганів мала поступитися ін- шим, які не вимагали та- ких значних трудових за- трат.

Та вже в VII—VIII столі- тях, за нової, власне, сло- в'янської фази розвитку культури землеробів, кур- ганні могильники відрод- жуються знову. Відновлю- ється, мов свідчення не- вмирущості й спадкоєм- ності людей і племен, які віками жили на цих зем- лях. Як знак всемогного зв'язу із досвідом і жит- тям предків. Не увірветься він і надалі. Хоча, можли- во, й має рацію письмен- ник Олександр Бердник, який вважає імовірним, що са- ме наступна за цим зра- да «...ідеалів пра-батьків

Добра
з медом
паляниця

Це вже була не звична класна кімната 3-ї четвертої кіровоградської десятирічки, а селянська гос- пода XVIII чи XIX століття. І не бу- денна, а святкова, бо смачно пахло печеним і вареним. Пряники, пи- ріжки, цукерки, вареники лежали в розписних полив'яних горшках і м- кітерках; на стінах висіли рушники, в кутку стояла прядка, на підлозі

яскраві домоткані доріжки. Гос- подар і господарня із народному вбранні чекали гостей.

Вони прийшли зі щедриками, ко- лядками, піснями, танцями. При- несли з собою посівання, привели козу. Для кожного учня класу зна- йшлася роль в українських вечор- ницях, які влаштувала зі школярами класний керівник Н. В. Богданова.

Діти прийшли в своїх костюмах, реквізит принесли із бабусиних за- пасів. У класу з російською мовою навчання вечорниці вийшли цілком українськими.

Закінчився цей маленький спек- такль частуванням глядачів — бат- ків, бабусь, братів, сестер, друзів і вчителів третьокласників.

Наш кор.

НА
ДОЗВІЛЛІ

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ СЕБЕ?

ПСИХОТЕСТ

Замість «так» ставте «плюс», замість «ні» — «мінус». Якщо переважають «плюси» — залишається буква, до якої стосуються запитання. Букви А, В, С дають відповідь на першу половину теста, букви Д, Е, Н — на другу.

- А. 1. Ви маєте почуття гумору?
2. Чи довірливі та відверті ви з друзями?
3. Вам легко просидіти більше години мовчки?
4. Чи охоче ви позичаєте свої речі?
5. Чи багато у вас друзів?
- В. 1. Ви вмієте розважати гостей?
2. Вважаєте себе людиною точною, пунктуальною?
3. Чи робите заощадження?
4. Ви любите строгий стиль у одязі?
5. Чи вважаєте правила внутрішнього розпорядку необхідними?
- С. 1. Чи проявляєте свою антипатію до когось?
2. Чи кажуть про вас, що ви високомірні?
3. Чи сильний у вас дух протиріччя?
4. Ви намагаєтесь бути центром уваги в компанії?
5. Чи та ви людина, яку наслідують?
- Д. 1. Чи вживаєте ви лайливі слова, коли спілкуєтесь з тими, кого вони шокують?
2. Чи любите похвалитися перед іспитами, ніби чудово все знаєте?
3. Чи маєте звичку читати нотації, робити зауваження?
4. Чи буває у вас бажання вразити друзів оригінальністю?
5. Вам цікаво знати точку зору іншої людини?
- Е. 1. Вам подобаються професії актора, телевізійного диктора, бібліотекаря?
2. Вам приємніше ввечері позайматися спортом, аніж посидіти біля телевізора?
3. Чи почуваетесь невимушено у товаристві мало-знайомих людей?
4. Ви здатні зберігати таємницю?
5. Ви любите святкову атмосферу?
- Н. 1. Ви завжди дотримуетесь в листах правил пунктуації?
2. Чи готуетесь заздалегідь до недільних розваг?
3. Чи можете точно пригадати всі покупки і витрати?
4. Ви любите наводити порядок?
5. Вам властива поміркованість?

ЯКИМ ВАС БАЧАТЬ ЛЮДИ:

АОО — Вас часто вважають (чи помічали ви!) неадекватною людиною. Хоча насправді ви лише легковажні. Ви веселі та балакучі. Часто робите менше, ніж обіцяли. Друзям нескладно чимось вас захопити, бо вважають, що ви легко піддаєтесь впливові. Але в серйозних справах вмієте наполягати на своєму.

АОС — Ви справляєте враження не дуже сором'язливої, а інколи навіть невихованої людини. Прагнучи оригінальності, ви суперечите іншим, а часом і собі, спростовуючи сьогодні те, що стверджували вчора. Ви схожі на людину безтурботну і непослушливу. Але варто вам захотіти — стаєте енергійним і продуктивним. Найбільше вам не вистачає врівноваженості.

АВО — Можливо вас потішить: ви дуже подобаєтесь людям. Ви товариські, серйозні, поважаєте думку інших, ніколи не кидаєте друзів у важку хвилину. Але (до відома оточуючих) вашу дружбу заслужити не легко.

АВС — Ви любите командувати, але від цього потерпають лише близькі вам люди. З усіма іншими ви стримуєте себе. Висловлюючи свою думку, ви не звертаєте уваги, як сприймають люди ваші слова. Дехто навіть уникає вас, бо боїться, що ви образите.

ООС — Цілком може бути, про вас кажуть: «Яка важка вдача!». Ви дратуєте співбесідників, не даєте їм можливості висловитися, нав'язуючи свою думку, і ніколи не поступаетесь.

ОВО — Такі люди, як ви, у шкільні роки бувають зразковими учнями, акуратними, ввічливими і дисциплінованими, завжди добре вчаться. Вчителі поважають таких і довіряють їм. Щодо товаришів: одні вважають «задаваками», інші дуже люблять і самі пропонують дружбу. Ви не балакучі, завжди спокійні та впевнені в собі.

ОВС — Дехто з ваших близьких (можете не сумніватися) вважає вас за людину, якій постійно здається, ніби її ображають. Ви сваритеся з найближчими друзями через дрібниці. У доброму гуморі перебуваєте не часто. Загалом, ви схожі на мстиву та вразливу людину.

ЯКІ ВИ НАСПРАВДІ!

ООО — Вас приваблює нове, у вас бурхлива уява, одноманітність вас гнітить. Але мало хто знає вас

достеменно. Вас вважають людиною тихою, спокійною, задоволеною долею, тоді як ви прагнете життя, сповненого яскравих подій.

ООМ — Напевне, ви людина сором'язлива. Це з'ясується, коли доводиться мати справу із незнайомими людьми. Самим собою буваєте тільки в колі найближчих людей. Присутність сторонніх вас скошує, але ви будь-що намагаєтесь це приховати. Ви добросовісні, працюєте. У вас безліч задумок та ідей, але через скромність нерідко залишаєтесь в тіні.

ОЕО — Ви дуже товариські, любите зустрічатися з людьми, збирати їх навколо себе. Але варто залишитися на самоті — почуваетесь нещасним. Вам навіть важко замкнутися в кімнаті, щоб написати якийсь важливий папір. У вас дуже сильний дух протиріччя. Ви постійно намагаєтесь вчинити щось не так, як усі.

ОЕН — Ви стримані, але не боязкі, веселі, але в міру, товариські, ввічливі з усіма. Ви звикли, щоб вас хвалили. Ви хочете, щоб вас любили без будь-яких зусиль з вашого боку. Без товариства друзів вам погано.

ДОН — Вам доведеться вислухати не дуже приємні слова. Як це вам вдалося підібрати сполучення таких літер! Вдача у вас боязна і непевна. У вас не все гаразд із почуттям гумору. Через те ви не полюбляєте жартів, часто критикуєте чужі вчинки і примушуєте всіх робити на свій лад. Коли вам не поступаються, ви «виходите з себе». Через це маєте мало друзів.

ДОО — Ви схильні проголошувати і відстоювати досить парадоксальні думки. Через те маєте чимало супротивників. Навіть друзі не завжди вас розуміють. На жаль, вас це не обходить...

ДЕО — З'ясувалося, ви великий оригінал і вмієте дивувати друзів. Хтось дасть вам пораду — ви зробите навпаки, і тільки заради цікавості. Вас це тішить, а інших дратує. Тільки близькі люди знають, що ви не такі самовпевнені, як здається на перший погляд.

ДЕН — Ви енергійні, скрізь почуваетесь на своєму місці. Ви товариські, але схоже, що любите бути серед тих людей, якими можете як загодно командувати. Вам подобається бути організатором ігор, арбітром суперечок. Люди прислухаються до вашої думки, бо часто ви маєте рацію. Але ваше прагнення постійно почати втомлює.

Володимир ПОЛІЩУК (ліва) і Олександр ПЕРЛЮК (справа), що їх єдина? Обидва одностатеві (обом їх єдина? п'ятнадцять), в обох освіта вища технічна. Колишні інженери все сміливіше заявляють про себе як гомосексуалів. І сміються разом з ними читачі «МК», реєструючи синіх та розчарованих в'янок, мінусову реакцію на їхні фрази. Поліщук і Перлюк друкувалися в журналі «Діалог» в Києві. Фото С. ГУСАРЧЕНКА.

ФРАЗИ

Навіть залізни нерви подружжя іноді піддаються корозії сімейного життя. Якщо вас заносить на поворотах, уникайте звивистих доріг.

Сміх без причини — реакція на банальні жарти.

Погано, коли критерієм важливості посади стає посадовий оклад.

Не можна, щоб усі працівники засукавши рукава. У нас і так багато порушень правил техніки безпеки.

Робітники у бригаді мінялись частіше, ніж видавались захисні рукавиці. Як не старався анонімник писати лі-

вою ногою, його все ж таки визнавали по почерку.

В. ЧЕБРЕЦЬ.
1. Навіщо шукати Атлантиду? Подивіться на дружину: вона на плечах родину держить.

2. Дефіцит — благоустрій працівників горівалі.

3. З милом рай і в шалаші.

4. Скдала іспити на кістках екзаменаторів.

5. Лише «металіст» може зустрічати свято в плавках.

А. ПАСТЕРНАК.

СЦЕНА, ЕКРАН, АРЕНА

Увага! Всі, хто любить творчість Антона Павловича Чехова, запрошуються на кіновечір, який відбудеться сьогодні, 27 січня, о 18 годині 40 хвилин в актовому залі бібліотеки імені КРУПСЬКОЇ. У програмі ввечері «Слово» про великого російського письменника огляд літератури, демонстрування художнього фільму «Очі ЧОРНІ» Микити Михалкова, знятого за мотивами «Дам з собачкою». У головних ролях фільму зіграли молода московська актриса Олена Сафонова і знаменитий Італієць Марчелло Мastroяні.

Зручно підкріплювати свої думки якимись аналогіями, ще зручніше — своїми спостереженнями. досвідом. Для мене це вже твердиня, стоячи на якій, можна озиратися по колу світу, оглядати те, що здається роздвинутим несподівано, у нупі найсладших галузей знань, маючи про них лише загальнодоступні відомості. Такий підхід може викликати роздратування у вчених-колах, але що відіш, якщо мені, за бажанням, відомо більше про давно померлих предків будь-якого вченого, ніж йому про буденного з живих близьких людей?

Отже, мов бачення світу загалом і живих організмів зокрема, не зовсім співпадає з канонами сучасної парадигми. На жаль, часто й люди науки живуть своїми колишніми заслугами, а не сміливими пошуками цього дня, про тупцювання на місці ряду важливих галузей знань починають уже відкрито говорити й наші вчені. Що ж стосується проблем, які і розглядаються в цій главі, то тут ні в нас, ні за кордоном академічною наукою не зроблено ніякого просування вперед.

Мені, наприклад, зовсім недавно здавалося, що ми, люди, — вершина еволюції, масмо монополію в загальному інформаційному полі. Тепер же я бачу, що це зовсім не так, і що в «банку пам'яті» зберігається інформація і про тварин, і бумбально про все, що відбувається у нашому світі, і про все, що колись у ньому відбувалося. Кому й для чого потрібен цей всеохоплюючий банк даних — не можу й уявити. Але, без сумніву, він існує.

Я далеко не впевнений, що, визнаючи неспростовну очевидність невичерпності багатоманіт-

ності нашого світу, було б логічним заперечувати цей же принцип стосовно невідомого інформаційного поля, ТОГО СВІТУ, думаючи, що ТАМ все, як тепер прийнято говорити, заорганізоване і прижиттєва багатоманітність перетворилася у щось безлике, в ноосферу Тейяра де Шардена.

Якби це було так, то з усіх моїх маніпуляцій з діагностикою покійників нічого б не вийшло. Але ні! Все свідчить на користь того, що прижиттєва багатоманітність та індивідуальність особистості зберігається. Таким чином, не єдиність частинностей, а їх багатоманіття повинні існувати ТАМ. Ось висновок, до якого я дійшов. Якщо з цього приводу хтось із наукового світу помітить, що мої думки не досить науково обґрунтовані, то я повинен сказати, що вони все ж краще наукової бездіяльності в цій галузі. Мій висновок цілком логічний для пояснення

переважаючого ТАМ великого багатоманіття форм, носіями яких були колись живі люди.

Куди, на яку потойбічну «вулицю», в який енергетичний колектор, карнасом, астральним дійником матеріального? Чи розсіюється на якісь складові елементи, чи продовжує бути у вигляді якогось відбитка? Мої особисті спостереження — на користь останнього передбачення: залишається «відбиток». Де? Цього я, зрозуміло, не знаю.

Отже, область «банку даних» існує. І мене насторожує, що про це говорять і окультисти. В їхній літературі загалом у нічного симпатичного не бачу. Вій багато несуттєвих дурниць, бездоказових тверджень.

[Далі буде].

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.

На украинском языке

НАША АДРЕСА:

316050. МПС, м. Кировоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2 54-26; відповідального секретаря — 2 27-65; сенторів: комуністичного виховання — 4 66-79; культури і моралі — 4 64-21; комсомольського життя і економіки — 2 04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2 59-82; соціальних проблем — 2 29-92; фотолaboratorії — 4 94-94; оголошень — 4 28-96; коректорської — 3 61-83.

В. о. редактора

І. КУЦЕНКО.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глинки, 2

БН 02224.

Газета виходить щосуботи

Індекс 61103

Зам. № 41.

Тираж 36 200.